

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

Навчально-методичні матеріали
до вивчення дисципліни
«ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»,

призначені для студентів, які навчаються за програмами підготовки бакалаврів,
за спеціальністю: 073 - Менеджмент

Дніпро НМетАУ 2016

УДК 330

Навчально-методичні матеріали до вивчення дисципліни «Економічна теорія», призначені для студентів, які навчаються за програмою підготовки бакалаврів за спеціальністю 073 «Менеджмент» / Укл.: В.В. Білоцерківець. – Дніпро: НМетАУ, 2016. – 66 с.

Укладач:

В.В. Білоцерківець, д.е.н., проф.

Затверджено на засіданні кафедри
політичної економії

Протокол №2 від 6 вересня 2016 р.

Відповідальний за випуск В.М. Тарасевич, д.е.н., проф.

Рецензент: К.Ф. Ковальчук, д.е.н., проф. (НМетАУ)

Зміст

1. Робоча програма з дисципліни «Економічна теорія».
2. Тематика індивідуальних завдань з дисципліни «Економічна теорія».
3. Питання для підсумкового контролю з дисципліни «Економічна теорія».
4. Плани семінарських занять з дисципліни «Економічна теорія».
5. Тестові завдання з дисципліни «Економічна теорія».

1. Робоча програма

Економічна теорія

Напрямок: 6.073 Менеджмент (МН01)

Розподіл навчальних годин (Денна форма навчання)

	Усього	Чверті			
		1	2	3	4
Усього годин за навчальним планом, у тому числі:	300	90	90	60	60
Аудиторні заняття, з них:	144	48	40	32	24
Лекції	80	24	24	16	16
Лабораторні роботи	0	0	0	0	0
Практичні заняття	0	0	0	0	0
Семінарські заняття	64	24	16	16	8
Самостійна робота, у тому числі при:	156	42	50	28	36
підготовці до аудиторних занять	78	27	29	11	11
підготовці до модульного контролю	30	9	9	6	6
виконанні курсових проектів (робіт)	0	0	0	0	0
виконанні індивідуальних завдань	0	0	0	0	0
опрацюванні розділів програми, які не викладаються на лекціях	72	18	12	21	21
Заходи семестрового контролю			екзамен		екзамен

Характеристика дисципліни

Навчальна дисципліна "Економічна теорія" є нормативною і входить до дисциплін загальнонаукового циклу.

Мета вивчення дисципліни – формування у майбутніх менеджерів глибоких економічних знань, логіки сучасного економічного мислення і економічної культури, адекватних умовам переходу країни до

ринкових відносин, навчання студентів базовим методам аналізу економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою професійною діяльністю.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- сутність і механізм дії економічних законів;
- основні економічні процеси, що відбуваються в національній економіці і в міжнародних економічних відносинах;
- показники економічної ефективності підприємства, як основної ланки народного господарства, і економіки в цілому;
- економічну роль держави.

вміти:

- робити наукову оцінку явищ, що відбуваються в економіці;
- прогнозувати перспективи розвитку галузі чорної металургії та підприємства;
- оптимізувати поведінку підприємства на ринку металургійної сировини та продукції в умовах перехідної економіки.

Критерії успішності - отримання позитивних результатів при виконанні комплексних контрольних робіт та тестів.

Засоби діагностики успішності навчання – комплекти завдань для комплексних контрольних робіт та тестові завдання.

Зв'язок з іншими дисциплінами – набуті знання і вміння використовуються при вивченні дисциплін "Державне та регіональне управління", "Міжнародні економічні відносини", "Національна економіка".

Структура дисципліни

Модуль	Тема лекції (заняття) та обсяг, годин	Шифр змістового модуля	Захід модульного контролю	
1	Загальні засади економічного розвитку			
	<u>Лекції</u>		Контрольна робота (тестування)	
	1. Предмет і метод економічної теорії	2		
	2. Економічна система суспільства	2		
	3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	2		
	<u>Семінари</u>			
	1. Предмет і метод економічної теорії	2		
	2. Економічна система суспільства	2		
	3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	2		
	<u>Самостійна робота</u>			
	<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>			
	1. Економічна система суспільства	3		
	2. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	3		
Підготовка до аудиторних занять	9			
Підготовка до модульного контролю	3			
Усього:	30			
2	Традиційні економічні системи			
	<u>Лекції</u>		Контрольна робота (тестування)	
	1. Теорія товару і грошей	2		
	2. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	2		
	3. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці	2		
	<u>Семінари</u>			
	1. Теорія товару і грошей	2		
	2. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	2		
	3. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці	2		
	<u>Самостійна робота</u>			
	<i>Опрацювання розділів програми, які не</i>			

<i>викладаються на лекціях</i>			
1. Теорія товару і грошей	3		
2. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	3		
Підготовка до аудиторних занять	9		
Підготовка до модульного контролю	3		
	Усього:	30	

3	<p>Капіталістична економічна система</p> <p><u>Лекції</u></p> <p>1. Капітал підприємств, його кругообіг та обіг 2</p> <p>2. Капітал сфери обігу 2</p> <p>3. Ринкові відносини в аграрному секторі 2</p> <p><u>Семінари</u></p> <p>1. Капітал підприємств, його кругообіг та обіг 2</p> <p>2. Капітал сфери обігу 2</p> <p>3. Ринкові відносини в аграрному секторі 2</p> <p><u>Самостійна робота</u></p> <p><i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i></p> <p>1. Капітал підприємств, його кругообіг та обіг 3</p> <p>2. Капітал сфери обігу 3</p> <p>Підготовка до аудиторних занять 9</p> <p>Підготовка до модульного контролю 3</p> <p style="text-align: right;">Усього: 30</p>	Контрольна робота (тестування)
	4	<p>Сучасні соціально-економічні системи в національному та глобальному контексті</p> <p><u>Лекції</u></p> <p>1. Доходи населення ,їх формування та розподіл 2</p> <p>2. Держава та її економічні функції 2</p> <p>3. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. Економічні аспекти глобальних проблем 2</p> <p><u>Семінари</u></p> <p>1. Доходи населення ,їх формування та розподіл 2</p> <p>2. Держава та її економічні функції 2</p> <p>3. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. Економічні аспекти глобальних проблем 2</p> <p><u>Самостійна робота</u></p> <p><i>Опрацювання розділів програми, які не</i></p>

	<p><i>викладаються на лекціях</i></p> <p>1. Доходи населення ,їх формування та розподіл 3</p> <p>2. Держава та її економічні функції 3</p> <p>Підготовка до аудиторних занять 9</p> <p>Підготовка та складання екзамену 3</p> <p style="text-align: right;">Усього: 30</p>		
5	Макроекономіка як наука, основні макроекономічні показники		
	<p><u>Лекції</u></p> <p>1. Предмет, метод та функції макроекономіки 2</p> <p>2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків 2</p> <p>3. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції 2</p> <p>4. Споживання, заощадження та інвестиції 2</p> <p><u>Семінари</u></p> <p>1. Макроекономічні показники в системі національних рахунків 2</p> <p>2. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції 2</p> <p>3. Споживання, заощадження та інвестиції 2</p> <p><u>Самостійна робота</u></p> <p><i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i></p> <p>1. Споживання, заощадження та інвестиції 3</p> <p>Підготовка до аудиторних занять 10</p> <p>Підготовка та складання екзамену 3</p> <p style="text-align: right;">Усього: 30</p>		Екзамен

	Макроекономічна рівновага та макроекономічна політика		
6	<u>Лекції</u>		Екзамен
	1. Класична модель макроекономічної рівноваги	2	
	2. Рівновага національного ринку у моделі IS-LM	2	
	3. Фіскальна політика держави	2	
	4. Монетарна політика	2	
	<u>Семінари</u>		
	2. Фіскальна політика держави	2	
	2. Класична модель макроекономічної рівноваги	2	
	3. Монетарна політика	2	
	<u>Самостійна робота</u>		
	<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>		
1. Фіскальна політика держави	3		
Підготовка до аудиторних занять	10		
Підготовка та складання екзамену	3		
	Усього: 30		
	Економічна динаміка та макроекономічна роль держави		
7	<u>Лекції</u>		Контрольна робота (тестування)
	1. Циклічні коливання та економічне зростання	2	
	2. Інфляція та антиінфляційна політика	2	
	3. Безробіття та політика зайнятості	2	
	4. Макроекономічна політика у відкритій економіці	2	
	<u>Семінари</u>		
	1. Циклічні коливання та економічне зростання	2	
	2. Макроекономічна політика у відкритій економіці	2	
	<u>Самостійна робота</u>		
	<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>		
	1. Циклічні коливання та економічне зростання	3	
2. Безробіття та політика зайнятості	3		

	3. Макроекономічна політика у відкритій економіці 3 Підготовка до аудиторних занять 6 Підготовка до модульного контролю 3 Усього: 30		
8	Теорія поведінки споживача <u>Лекції</u> 1. Корисність економічного блага. Економічний вибір 2 2. Аналіз поведінки споживача 4 <u>Семінари</u> 1. Корисність економічного блага. Економічний вибір 2 2. Аналіз поведінки споживача 2 <u>Самостійна робота</u> <i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i> 1. Корисність економічного блага. Економічний вибір 6 2. Аналіз поведінки споживача 6 Підготовка до аудиторних занять 5 Підготовка до модульного контролю 3 Усього: 30		Контрольна робота (тестування)
9	Мікроекономічна теорія попиту та пропозиції <u>Лекції</u> 1. Попит та пропозиція 2 2. Теорія еластичності 2 <u>Семінари</u> 1. Попит та пропозиція 2 2. Теорія еластичності 2 <u>Самостійна робота</u> <i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i> 1. Попит та пропозиція 6 2. Теорія еластичності 9 Підготовка до аудиторних занять 4 Підготовка та складання екзамену 3 Усього: 30		Екзамен

10	Теорія підприємства: виробництво і витрати		
	<u>Лекції</u>		Екзамен
	1. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми	2	
	2. Витрати виробництва	2	
	3. Ринок досконалої конкуренції	2	
	<u>Семінари</u>		
	1. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми	2	
	2. Витрати виробництва	2	
	3. Ринок досконалої конкуренції	4	
	<u>Самостійна робота</u>		
<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>			
1. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми	3		
2. Витрати виробництва	3		
Підготовка до аудиторних занять	7		
Підготовка та складання екзамену	3		
	Усього:	30	
11	Теорія ринкових структур: моделі недосконалої конкуренції		
	<u>Лекції</u>		Контрольна робота (тестування)
	1. Монопольний ринок	2	
	2. Ринок монополістичної конкуренції	2	
	3. Олігополістична структура ринку	2	
	<u>Семінари</u>		
	1. Монопольний ринок	2	
	2. Ринок монополістичної конкуренції	2	
	<u>Самостійна робота</u>		
	<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>		
1. Монопольний ринок	3		
2. Ринок монополістичної конкуренції	3		
3. Олігополістична структура ринку	6		
12	Ринки факторів виробництва та ефективність ринкової системи		
	<u>Лекції</u>		Контрольна робота (тестування)
	1. Похідний попит	2	
	2. Ринок праці	2	

3. Ринок капіталу	2		
4. Економічна ефективність та добробут.	2		
5. Інституціональні аспекти ринкового господарства	2		
<u>Семінари</u>			
1. Похідний попит	2		
2. Ринок капіталу	2		
<u>Самостійна робота</u>			
<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>			
1. Інституціональні аспекти ринкового господарства	6		

Зміст дисципліни

Лекційний курс

№№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	<p>Предмет і метод економічної теорії</p> <p>Зародження економіко-теоретичних знань. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Сучасні напрями, школи і течії економічної теорії. Розвиток економічної думки в Україні.</p> <p>Предмет економічної теорії і його тлумачення різними школами. Складові частини сучасної економічної теорії. Позитивна та нормативна економічна теорія. Економічне мислення, його види та роль у розумінні економічного життя суспільства.</p> <p>Економічні закони, принципи і категорії. Система економічних законів. Методологічні аспекти пізнання, механізму дії та використання. Функції економічної теорії.</p> <p>Методи пізнання економічних процесів і явищ. Загальні та спеціальні методи наукового пізнання та їх використання. Функції економічної теорії.</p> <p>Місце економічної теорії в системі економічних наук.</p> <p>Економічна теорія та економічна політика. Економічна теорія як основа економічної політики. Основні напрями, пріоритети, методи, інструменти економічної політики.</p>	2
2	Економічна система суспільства	2

	<p>Економічні потреби суспільства, їх суть та структура. Піраміда Маслоу. Поняття безмежності потреб. Закон зростання потреб та механізм його дії. Проблеми використання закону зростання потреб у процесі виробництва матеріальних благ. Економічні блага.</p> <p>Економічні інтереси сутність, суб'єкти, класифікація. Суперечності інтересів економічних суб'єктів та форми їх розв'язання. Інтереси і потреби діалектика взаємозв'язку. Взаємодія потреб та інтересів як рушійна сила соціально-економічного прогресу.</p> <p>Економічна система. Її сутність та основні структурні елементи. Типи економічних систем. Традиційна економіка. Економічна система вільного капіталізму. Командно-адміністративна система. Система змішаної економіки. Перехідні економічні системи. Їх зміст та основні риси. Формування інституційних та економічних умов переходу до нової системи господарювання. Крива та розпад командно-адміністративної системи і необхідність переходу економіки постсоціалістичних країн до ринкових відносин. Концепції різноманітності форм переходу різних країн до ринкової економіки.</p> <p>Власність як економічна категорія. Суб'єкти та об'єкти. Типи, форм і вили власності. Основні тенденції розвитку власності на сучасному етапі. Необхідність різноманітних форм власності в Україні. Роздержавлення. Приватизація. Світовий досвід. Сучасний стан відносності в Україні. Економічні школи періодизації суспільного розвитку.</p>	
3	<p>Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства</p> <p>Виробництво як визначальний фактор потреб суспільства та їх розвитку. Зміст і структура суспільного виробництва. Матеріальне та нематеріальне виробництво, їх сутність і взаємозв'язок.</p> <p>Ресурси виробництва та їх види. Використання економічних ресурсів абсолютна та відносна обмеженість (рідкість) ресурсів.</p> <p>Межа економічних можливостей.</p> <p>Економічний вибір. Крива виробничих можливостей. Основні фактори виробництва та їх взаємозв'язок.</p> <p>Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Еволюція товарного виробництва. Товарне виробництво, умови та причини його виникнення. Проста та розвинена форми товарного виробництва, їх спільні риси та відмінності. Товарне виробництво як основа ринкової економіки та його роль в економічному розвитку суспільства.</p>	2
4	<p>Теорія товару і грошей</p> <p>Товар і його властивості. Вартість. Мінова вартість. Споживна</p>	2

	<p>вартість та її показники. Теорії вартості: трудова, маржиналістська та неокласична. Розвиток товару і тавотного виробництва за сучасних умов.</p> <p>Теоретичні концепції виникнення та сутність грошей. Функції грошей. Історичний підхід у розгляді функцій грошей. Види грошей: паперові, металеві, кредитні, безготівкові, електроні. Обіг готівкових та безготівкових грошей. Сучасні зміни у грошовому обігу. Закон грошового обігу. Історичний досвід України в створенні національної грошової одиниці.</p>	
5	<p>Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи</p> <p>Теоретичні засади становлення ринкових відносин. Об'єктивні передумови виникнення ринку. Поняття ринок. Риси, структура та функції ринку. Види ринків. Критерії класифікації ринків та їх структура. Характерні ознаки сучасного ринку.</p> <p>Об'єктивна зумовленість та сукупність ринкової інфраструктури. Основні суб'єкти ринкової економіки. Держава як суб'єкт ринкового господарства. Соціально-економічна характеристика елементів ринку та умови їх формування в Україні.</p> <p>Сутність попиту і фактори, що його визначають. Закон попиту. Винятки закону дії попиту. Крива попиту. Зв'язок між попитом і ціною. Зміщення кривою попиту. Під впливом її не цінових факторів.</p> <p>Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Закон пропозиції. Крива пропозиції та її властивості. Зв'язок між пропозицією та ціною. Цінові фактори, заміни пропозиції. Зміщення кривої пропозиції під впливом дії не цінових факторів. Особливості формування та зміни кривих пропозиції в перехідних економічних системах.</p> <p>Ринкова рівновага. Утворення рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва. Фактори, які впливають на зміну ринкової рівноваги.</p> <p>Сутність цін. Механізм формування та функції цін. Види цін. Концепція ціноутворення по Маршалу.</p> <p>Сутність конкуренції. Місце конкуренції в ринковій економіці. Форми конкуренції. Методи конкурентної боротьби. Позитивні й негативні наслідки конкуренції.</p> <p>Монополія та типи монополізації. Види монополій. Монопольна влада. Критерії та межі монополізації економіки. Недоліки надмірної монополізації економіки. Економічні наслідки монополії. Ринок монополістичної конкуренції. Особливості монополістичної конкуренції. Олігополістичний ринок. Суть олігополії. Олігополія і конкуренція. Олігополія та економічна ефективність.</p>	2

6	<p>Підприємство та підприємництво в ринковій економіці</p> <p>Підприємство як суб'єкт економічної системи. Організаційно-правові форми підприємства. Соціально-економічна характеристика підприємства. Функції підприємства. Організація процесу виробництва. Обмеженість ресурсів та шляхи її подолання.</p> <p>Продукція підприємства та її економічні форми. Суть підприємства та умови його існування. Види та суб'єкти підприємницької діяльності. Форми підприємства.</p> <p>Підприємство і бізнес. Перспективи розвитку підприємства в Україні. Проблема банкрутства.</p>	2
7	<p>Капітал підприємств, його кругообіг та обіг</p> <p>Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст та соціально-економічна форма. Капітал як фактор виробництва. Структура капіталу та його обіг. Кругообіг капіталу. Промисловий капітал. Стадії кругообігу і функціональні форми промислового капіталу. Основний капітал. Фізичне та моральне зношення основного капіталу. Механізм відтворення основного капіталу. Амортизація. Норма амортизації. Амортизаційний фонд як одне з джерел відтворення основного капіталу. Обіговий капітал. Час і швидкість обігу. Фактори, що впливають на швидкість обігу. Рентабельність.</p>	2
8	<p>Капітал сфери обігу</p> <p>Сфера обігу в ринковій економіці. Виникнення сфери товарного обігу в процесі еволюції товарно-грошових відносин. Сутність, функції та місце сфери обігу у ринковій економіці.</p> <p>Торговельний капітал та його еволюція за сучасних умов. Сучасні форми торговельного підприємства. Товарна біржа. Торгові дома. Інтернет-торгівля у сфері ринкової інфраструктури. Торговельний прибуток і його норма.</p> <p>Позичковий капітал як відокремлена частина грошових функціональних форм промислового і торговельного капіталу. Сутність та джерела позичкового капіталу. Позичковий процент і його джерела. Норма позичкового проценту та його динаміка. Роль процентної ставки. Кредит як форма руху позичкового капіталу. Форми кредиту. Роль і функції кредиту в сучасній ринковій економіці.</p> <p>Банківська система як інфраструктура елемент сучасної ринкової економіці. Банки та їх види та функції. Позабанківські кредитні заклади.</p>	2
9	<p>Ринкові відносини в аграрному секторі</p> <p>Аграрна сфера виробництва та її особливості. Сутність</p>	2

	<p>аграрних відносин. Форми господарювання у сільському господарстві: фермерське, кооперативні, державні, змішанні. Рентні відносини. Сутність земельної ренти, її види та механізми створення. Розподіл та використання рентного доходу. Ринок землі. Попит і пропозиція на землю. Ціна землі. Агропромислова інтеграція та комплекс. Механізм реалізації аграрних відносин в сучасних умовах. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробництва.</p>	
10	<p>Доходи населення ,їх формування та розподіл</p> <p>Доходи, їх види та джерела формування. Сутність та механізм, розподіл. Функціональний та персональний розподіл доходів. Форми розподілу доходів за трудові результати та економічну діяльність.</p> <p>Заробітна плата: сутність, форми та системи заробітної плати. Дохід від кооперативно-колективної та індивідуальної трудової діяльності. Підприємницький дохід. Доходи від власності та рентні доходи. Сімейні доходи, їх структура та використання. Заощадження як необхідний елемент у структурі сімейних доходів. Номінальні та реальні доход. Диференціація доходів та її межі. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині.</p> <p>Необхідність та сукупність системи соціального захисту населення. Основні елементи механізму соціального захисту. Державне регулювання розподілу доходів. Роль держави у забезпеченні соціального захисту в умовах переходу до ринкової економіки.</p>	2
11	<p>Держава та її економічні функції</p> <p>Необхідність і межі державного регулювання ринкової економіки. Держава як суб'єкт економічної системи. Теоретичні погляди на роль держави в економіці та їх еволюції. Економічні функції держави. Форми методи та інструменти державного регулювання економіки.</p> <p>Фінансова система. Суть і структура фінансової системи. Держбюджет. Місцеві бюджети. Формування доходів і витрат державних та місцевих бюджетів.</p> <p>Податки. Елементи системи оподаткування. Крива Лаффера. Функції податків: фіскальна, регулююча, стимулююча.</p> <p>Необхідність державного регулювання в умовах ринкової економіки. Співвідношення державного і ринкового механізмів регулювання національної економіки.</p>	2
12	<p>Світове господарство і міжнародні економічні відносини. Економічні аспекти глобальних проблем</p> <p>Сутність та етапи становлення світового господарства.</p>	2

	<p>Структура, основні риси та закономірності його розвитку. Інтернаціоналізація господарського життя, інтеграційні процеси на сучасному етапі. Основні форми міжнародних економічних відносин та види інтеграційних формувань. Міжнародна економічна інтеграція. Головні інтеграційні угруповання світу. Процеси інтеграції у Європі та її форми. Місце європейського економічного співтовариства у світовій економіці. Перспективи інтеграції економіки України у світову економічну систему. Міжнародна торгівля та її економічні основи. Міжнародний поділ праці, його принципи і форми. Міжнародна спеціалізація і кооперація виробництва. Особливості поділу праці в сучасних умовах. Теорії міжнародної торгівлі. Протекціонізм і вільна торгівля. Митні та немитні засоби регулювання зовнішньої торгівлі. Всесвітній ринок товарів та послуг. Структура світового ринку. Основні тенденції розвитку світового ринку. Методи конкурентної боротьби на світовому ринку. Міжнародні торговельні організації. Міжнародний рух капіталів. Причини, форми вивозу капіталу. Особливості вивозу капіталу валютно-фінансові організації. Міжнародна міграція робочої сили. на нинішньому етапі розвитку світового господарства. Наслідки вивозу капіталу. Прямі та портфельні інвестиції. Міжнародні кредити. Міжнародний валютний фонд. Європейський банк реконструкції та розвитку. Міжнародний валютно-фінансові відносини. Зміст і структура світової валютної системи. Валютні ринки. Конвертованість національних валют. Фіксований плаваючий курс. Міжнародний валютно-фінансові організації. Міжнародна міграція робочої сили. Сутність і причини міжнародної міграції робочої сили. Основні напрями міграції. Утворення міжнародного ринку робочої сили. Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. Глобальні проблеми і шляхи їх розв'язання людством. Сучасні глобальні проблеми. Паливно-енергетична та сировина проблеми. Екологічна криза та форми її прояву. Демографічна проблеми світу та шляхи їх вирішення. Проблема та шляхи скорочення зон зубожіння, голоду і хвороб у світі. Проблеми роззброєння та мирного використання атому. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та розвитку світового господарства.</p>	
13	<p>Предмет, метод та функції макроекономіки</p> <p>Макроекономіка – розділ економічної теорії. Економічна система як об'єкт макроекономічного аналізу. Макроекономічні суб'єкти та їх взаємодія. Основні макроекономічні проблеми й</p>	2

	<p>суперечності. Предмет макроекономіки. Функції макроекономіки. Методологія макроекономіки. Аналіз сукупних економічних тенденцій. Агреговані показники і функціонування взаємозв'язки між ними. Методи й принципи макроекономічних досліджень . Статичні й динамічні моделі. Ex post- аналіз в порівнянні з ex ante-аналізом. Мета та завдання макроекономіки. Макроекономічний аналіз як інструмент пізнання. Позитивний та негативний аналіз. Теоретичне обґрунтування економічної політики. Макроекономічне прогнозування. Становлення та розвиток макроекономіки. Сучасні макроекономічні теорії: пост кейнсіанська макроекономіка, неокласична макроекономіка, монетаризм. Основні макроекономічні проблеми та суперечності економіки України.</p>	
14	<p>Макроекономічні показники в системі національних рахунків</p> <p>Економічний кругообіг у простій економічній системі. Структура моделі економічного кругообігу. Взаємодія між домогосподарствами і фірмами. Ринок ресурсів та ринок продуктів. Включення державного сектору в кругообіг доходів і продуктів. Роль фінансових посередників в економічному кругообігу. Модель кругообігу із включенням зовнішньоекономічного сектору. Система національних рахунків (СНР) як нормативна база макроекономічного рахівництва. Сутність СНР та її відмінність від системи БНГ (балансу народного господарства). Методологічний принцип побудови системи національних рахунків. Основні категорії системи національних рахунків: додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки. Переваги та обмеження СНР. Проблеми впровадження СНР в Україні. Роль макроекономічних показників. Основні макроекономічні показники: національний обсяг виробництва, загальний рівень цін, зайнятість. Валовий національний доход (ВНД) та валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Визначення кінцевої та проміжної продукції, доданої вартості. Подвійний рахунок та його співвідношення між основними показниками систем національних рахунків (СНР). Чистий національний дохід (ЧНД). Чистий внутрішній продукт (ЧВП), Валовий національний наявний дохід (ВННД). Обчислення реальних обсягів: номінальний і реальний ВВП. Темп росту й темп приросту реального ВВП. Індекс цін і дефлятор. Інфлювання та дефлювання ВВП. ВВП та суспільний добробут Особливості</p>	2

	макроекономічних показників. Неринкові операції. Зростання вільного часу. Поліпшення якісних характеристик продукції. ВВП та навколишнє середовище. Тіньова економіка. Методика обчислення обсягів тіньової економіки. Чистий економічний добробут.	
15	<p>Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції</p> <p>Сутність сукупного попиту, його відмінність від індивідуального попиту. Сукупний попит та його модель. Структура сукупного попиту. Споживчий попит. Інвестиційний попит. Попит держави. Попит закордону. Цінові фактори, які впливають на сукупний попит: зміна процентної ставки, ефект багатства, обсяг та структура імпорту. Крива сукупного попиту(AD). Нецінові фактори, які впливають на сукупний попит. Зміни в споживчих витратах, інвестиційні витратах, державних витратах та у витратах на чистий експорт. Заплановані й фактичні витрати.</p> <p>Сукупна пропозиція. Короткострокова крива сукупної пропозиції. Зміна цін і реального ВВП на різних ділянках короткострокової кривої сукупної пропозиції. Довгострокова крива сукупної пропозиції. Чинники, які впливають на сукупну пропозицію: цінові фактори – зміна потенційної ставки, зміна рівня цін; нецінові фактори – зміни цін на ресурси продуктивності праці, правових норм. Кейнсіанська крива сукупної пропозиції. Класична крива сукупної пропозиції. Узагальнена крива сукупної пропозиції.</p> <p>Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції. Рівноважний рівень цін. Рівноважний обсяг виробництва. Три варіанти макроекономічної рівноваги. «Сукупний попит – сукупна пропозиція» як базова модель економічної рівноваги. Мультиплікатор у моделі AD-AS. Парадокс ощадливості. Сучасні теорії сукупної пропозиції.</p>	2
16	<p>Споживання, заощадження та інвестиції</p> <p>Споживання і заощадження. Дохід кінцевого використання і споживання. Функція споживання. Споживання як функція доходу кінцевого використання. Функція заощадження. Середня схильність до споживання й заощадження. Автономне споживання і чинники, які на нього впливають. Графік функції споживання (C). Графік функції заощадження (S). Теорії споживання. Кейнсіанська та неокласична концепції споживання. Чинники споживання і заощадження, не пов'язані з поточним доходом. Вибір активу заощадником. Ліквідність активу. Активи вищої та нижчої цінності. Види заощаджень. Національні заощадження. Рівень заощаджень. Динаміка середньої схильності до споживання. Особливості споживання в</p>	2

	<p>Україні в умовах ринкової трансформації національної економіки.</p> <p>Інвестиції як компонент сукупних витрат. Інвестиційна функція та її графік. Роль інвестицій в економіці. Нестабільність інвестицій. Інвестиції в економіку України. Процентна ставка як чинник інвестиційного попиту. Номінальна й реальна процентна ставка. Процентна ставка і чиста прибутковість інвестицій. Автономні інвестиції.</p> <p>Сутність мультиплікатора. Таблична модель мультиплікативного процесу. Модель простого мультиплікатора. Мультиплікатор Кейнса. Мультиплікативна зміна реального ВВП. Вплив інфляції на мультиплікаційний ефект. Парадокс ощадливості. Вплив інвестицій на обсяг національного виробництва.</p>	
17	<p>Класична модель макроекономічної рівноваги</p> <p>Рівновага економічних систем та механізм її забезпечення. Рівновага ринкової економіки. Передумови й еволюція розвитку класичної моделі макроекономічної рівноваги. Класична модель макроекономічної рівноваги: взаємодія ринків ресурсів, товарів, грошей та інвестицій. Гіпотези класичної моделі макроекономічної рівноваги. Ринок ресурсів.</p> <p>Праця як головний ресурс класичної макромоделі. Умови рівноваги ринку праці за класичною моделлю. Взаємозв'язок графіка рівноваги ринку праці з виробничою функцією. Визначення рівноважного обсягу виробництва.</p> <p>Ринок грошей та його рівновага. Графік рівноваги ринку грошей за класичною моделлю.</p> <p>Ринок заощаджень. Вплив процентної ставки на ринок заощаджень. Графік рівноваги ринку заощаджень.</p> <p>Ринок товарів. Умови та графік рівноваги ринку товарів за класичною моделлю.</p> <p>Загальна рівновага класичної макромоделі система взаємопов'язаних графіків.</p>	2
18	<p>Рівновага національного ринку у моделі IS-LM</p> <p>Ринок товарів та платних послуг. Модель «витрати - випуск» - кейнсіанська модель товарного ринку. Закрита економіка. Сукупні видатки. Заплановані витрати, фактичні видатки. Графік «кейнсіанський хрест» становлення рівноваги на товарному ринку без державного втручання та з ним.</p> <p>Інфляційний та дефляційний розрив. Модель «вилучення-ін'єкції». Мультиплікатор видатків. Графік Хікса-Хансена для ринку товарів та платних послуг – крива IS. Фактори, які впливають на переміщення кривої LS.</p> <p>Ринок грошей та цінних паперів. Пропозиція грошей . Попит на</p>	2

	<p>гроші. Мотиви попиту на гроші: операційний, спекулятивний, обачливості. Ліквідна пастка. Інвестиційна пастка. Умови рівноваги на ринку грошей та цінних паперів. Графік Хікса-Хансена для ринку грошей та цінних товарів – крива LM. Фактори, які впливають на переміщення кривої LM. Ринок робочої сили. Пропозиція робочої сили. Попит на робочу силу. Умови рівноваги на ринку робочої сили. Реальна та номінальна заробітна плата. Загальна рівновага на ринках товарів і послуг, грошей та цінних паперів. Модель IS-LM-як аналітичний засіб макроекономічної політики. Аналіз руху по кривих та переміщення кривих в моделі IS-LM. Вплив держави на загальну рівновагу засобами монетарної й фіскальної політики. Застосування моделі IS-LM для аналізу економіки України.</p>	
19	<p>Фіскальна політика держави</p> <p>Зміст фіскальної політики: цілі та інструменти. Податкові надходження як основне джерело доходів держави. Прямі та непрямі податки та їх роль у наповненні бюджету. Принципи ефективного оподаткування. Державні видатки та їх структура. Поточні та капітальні витрати держави. Дискреційна фіскальна політика. Стимулююча та стримуюча фіскальна політика. Модель впливу державних витрат та податків на сукупний обсяг виробництва. Мультиплікатор державних витрат та податковий мультиплікатор. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Прогресивна шкала оподаткування. Соціальні трансферти. Стабілізаційний вплив на економіку автоматичної фіскальної політики в умовах падіння та зростання виробництва. Фіскальна політика з урахуванням пропозиції. Наслідки фіскальної політики на основі моделей «сукупний попит-сукупна пропозиція», «витрати-випуск», «AD-AS». Вплив зниження податків на ВВП згідно з теорією економіки пропозиції. Фіскальна політика й державний бюджет. Концепції збалансування державного бюджету. Вплив фіскальної політики та циклічних коливань на державний бюджет. Бюджетний дефіцит: причини виникнення і економічні наслідки. Державне бюджетне обмеження. Циклічний та структурний дефіцит бюджету. Джерела дефіцитного фінансування. Емісійне й боргове фінансування бюджетного дефіциту. Державний оборот та його структура. Економічні наслідки державного боргу. Ефект витіснення державою приватних інвестицій і тягар боргу для майбутніх поколінь. Фіскальна політика в Україні: основні напрями й протиріччя.</p>	2
20	<p>Монетарна політика</p>	2

	<p>Грошовий ринок. Грошова пропозиція та способи її вимірювання. Грошова маса і грошова база. Коефіцієнт монетизації. Попит на гроші й фактори, що його визначають. Модель попиту на гроші Баумоля-Тобіна (Baumol-Tobin). Механізм функціонування грошового ринку.</p> <p>Центральний (національний) банк як суб'єкт монетарної політики. Операції центрального (національного) банку і грошова база. Інструменти центрального банку: політика облікової ставки, політики банківських резервів, операції на відкритому ринку. Механізм створення грошей банками. Вплив монетарної політики на економіку: політика «дорогих» та «дешевих» грошей. Передавальний (трансмісійний) механізм монетарної політики. Грошовий та депозитний мультиплікатори.</p> <p>Суть монетарної політики. Дискреційна і недискреційна монетарна політика. Стратегії монетарної політики.</p> <p>Таргетування як стратегія монетарної політики. Правила проведення монетарної політики. Проблема ефективності монетарної політики. Наслідки монетарної політики за моделлю IS-LM. Координація монетарної та фіскальної політики у моделі IS-LM. НБУ й монетарна політика в Україні.</p> <p>Заходи щодо стабілізації монетарної системи в трансформаційних економіках. Проблема довіри до грошей і монетарної політики.</p>	
21	<p>Циклічні коливання та економічне зростання</p> <p>Макроекономічна нестабільність і нерівномірність економічного розвитку. Економічні (ділові) цикли. Типи циклів. Теорії циклічних коливань. Циклічні коливання та їх види. Класифікація макроекономічних змінних для типового ділового циклу: проциклічні, антициклічні, ациклічні.</p> <p>Макроекономічний аналіз циклічних коливань.</p> <p>Циклічність, інфляція й безробіття як форми прояву макроекономічної нестабільності. Кейнсіанська й неокласична теорія економічних циклів. Застосування моделей AD-AS і IS-LM для аналізу циклічних коливань. Концепція реальних економічних коливань Д. Кюдланда та Е. Прескота.</p> <p>Рівноважний циклічний процес Р. Лукаса. Теорія циклічних коливань М.І. Туган-Барановського. Адаптація економіки до циклічних коливань.</p> <p>Державне антициклічне регулювання. Особливості економічного циклу в Україні. Макроекономічна динаміка.</p> <p>Сутність економічного зростання. Передумови й характерні риси сучасного економічного зростання. Джерела економічного зростання. Методи обчислення джерел економічного зростання. Науково-технічний прогрес. Джерела зростання економіки</p>	2

	<p>України. Темпи економічного зростання. Фактори, які стримують економічне зростання. Макроекономічна політика стимулювання економічного зростання. Моделювання економічного зростання. Економічне зростання на основі AD-AS і кривої виробничих можливостей. Модель економічного зростання Харода-Домара. Модель економічного зростання Р. Солоу. Стаціонарний стан. «Золоте» правило нагромадження капіталу. Теорії розвитку: порівняльний аналіз.</p>	
22	<p>Інфляція та антиінфляційна політика</p> <p>Інфляція як макроекономічне явище. Розрахунок темпу інфляції. Класифікація інфляції: за критерієм рівня; за формою прояву; за можливістю передбачити та за причинами виникнення.</p> <p>Інфляції попиту на основні моделі AD-AS. Монетарні та немонетарні фактори інфляції попиту. Передчасна й чиста інфляція попиту. Інфляційний розрив. Інфляція витрат (пропозиції) на основі моделі AD-AS. Стагфляція. Причини інфляції витрат. Інфляційна спіраль.</p> <p>Теоретичні підходи до пояснення причин інфляції. Кейнсіанський й класичний погляди на інфляцію. Зарплата, безробіття та інфляція. Крива Філіпса і її сучасна інтерпретація. Монетаристське пояснення причин інфляції. Соціально-економічні наслідки передбачуваної інфляції. Інфляційний податок і сеньйораж. Крива Лаффера для інфляційного податку. Інфляція та динаміка реальної процентної ставки. Принцип Фішера. Антиінфляційна політика держави і її роль у стабілізації економіки. Коефіцієнт дезінфляції.</p> <p>Особливості антиінфляційного регулювання в трансформаційних економіках. Інфляційні процеси в Україні: причини, наслідки та засоби стримування.</p>	2
23	<p>Безробіття та політика зайнятості</p> <p>Механізм функціонування ринку праці. Чинники, що впливають на співвідношення попиту і пропозиції на ринку праці. Безробіття як відхилення від рівноваги. Рівень зайнятості та рівень безробіття. Види безробіття: фрикційне, структурне й циклічне. Фактичний та природний рівень безробіття і фактори, що його визначають. Розрахунок змін в обсягах ВВП під впливом відхилень безробіття від природного рівня. Кейнсіанське пояснення безробіття. Розрив безробіття як результат неефективного попиту. Неокласичні пояснення причин безробіття. Рекомендації щодо подолання безробіття з точки зору різних теоретичних концепцій. Економічні та соціальні наслідки безробіття. Закон і крива Оукена.</p>	2

	<p>Взаємозв'язок безробіття та інфляції. Крива Філіпса. Засоби державного регулювання зайнятості. Політика попиту та політика пропозиції у регулюванні ринку праці: переваги й ефективність.</p>	
24	<p>Макроекономічна політика у відкритій економіці</p> <p>Механізм зовнішньоекономічної політики. Інструменти зовнішньоторговельної політики. Іноземне інвестування. Порівняльна та абсолютна перевага.</p> <p>Платіжний баланс. Типові компоненти платіжного балансу. Класифікація статей платіжного балансу та їх взаємозв'язок. Платіжний баланс України. Валютний курс. Реальний і номінальний валютні курси. Вплив інфляції на номінальний валютний курс. Види валютних курсів. Попит та пропозиція валюти. Міжнародні системи валютних курсів: Бреттон-Вудська і Ямайська. Зв'язок валютного курсу з платіжним балансом. Розрахунок ВВП у відкритій економіці.</p> <p>Міжнародний потік товарів та капіталів. Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП. Вплив чистого експорту на ВВП. Вплив обмінного курсу на чистий експорт. Мультиплікатор зовнішньої торгівлі. Гранична схильність до імпорту. Модель Мандела-Флемінга для відкритої економіки. Модель IS-LM для відкритої економіки при плаваючому валютному курсі. Крива IS. Особливості кривої LM у системі координат дохід – процентна ставка та дохід – обмінний курс.</p> <p>Рівновага моделі IS-LM вплив на неї грошової, фіскальної та зовнішньоекономічної політики. Порівняльний аналіз макроекономічної політики при фіксованому й плаваючому обмінних курсах. Висновки моделі Мандела-Флемінга.</p>	2
25	<p>Корисність економічного блага. Економічний вибір</p> <p>Корисність і уподобання в економічній теорії. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага. Процес споживання та динаміка зміни сукупної та граничної корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага. Уподобання споживача.</p> <p>Побудова кривих байдужості. Карта кривих байдужості. Окремі випадки кривих байдужості. Поняття взаємозамінних благ, взаємодоповнюючих благ, нейтральних благ, благ з від'ємною корисністю. Види поверхонь байдужості для перерахованих вище благ (пара взаємозамінних благ, пара взаємодоповнюючих благ, пара «нейтральне благо – благо з додатною корисністю»).</p> <p>Гранична норма заміщення. Бюджетне обмеження споживача. Модель можливого. Поняття нахилу бюджетної лінії. Зміна цін</p>	2

	та її вплив на бюджет споживача. Рівновага споживача: економічна, алгебраїчна та графічна інтерпретація. Вибір оптимального споживчого кошика. Методи знаходження точки рівноваги.	
26	Аналіз поведінки споживача Реакція споживача на зміну доходу. Крива «дохід - споживання». Функція попиту від доходу: крива Енгеля. Поняття нормальних благ та благ нижчої споживчої цінності. Функції Торнквіста. Реакція споживача на зміну цін товарів. Крива «ціна - проживання» крива індивідуального попиту. Поняття звичайних благ та благ Гіффена. Ефект заміни та ефект доходу. Взаємодія ефектів заміни та доходу. Прийняття рішень в ситуаціях з ризиком. Невизначеність та економічний ризик. Умови схильності та несхильності споживача до ризику. Ризик та ефективність економічних рішень.	4
27	Попит та пропозиція Ринковий попит як сума індивідуальних попитів (означення, побудова графіків). Зміна попиту та зміна обсягу попиту, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз). Ринкова пропозиція. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз). Взаємодія попиту та пропозиції. Поняття надлишку споживача та надлишку виробника. Практичне застосування аналізу рівноваги: встановлення мінімуму заробітної плати, стелі цін, податки, квоти та тарифи, державний та приватний сектор. Нецінове нормування дефіциту. Акцизні податки та максимізація акцизного збору.	2
28	Теорія еластичності Поняття «еластичності» для загального випадку. Концепція еластичності взаємозв'язаних показників. Еластичність попиту. Основні властивості еластичності. Оцінка еластичності зростаючої та спадної функції. Еластичність ступеневої функції. Дуговий метод розрахунку еластичності. Еластичність попиту за чинниками впливу: еластичність попиту за власною ціною блага, еластичність попиту за ціною взаємодоповнюючого блага та за ціною взаємозамінного блага (перехресна еластичність), еластичність попиту за доходом.	2
29	Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми Фірма як суб'єкт ринку та виробнича ринкова система. Фактори виробництва та їх класифікація. Мотивація поведінки фірми.	2

	<p>Економічні періоди функціонування фірми та множина можливих комбінацій ресурсів. Миттєвий, короткотерміновий та довготерміновий періоди функціонування фірми.</p> <p>Поняття та параметри виробничої функції. Виробнича функція як економічна модель технології, способи побудови виробничої функції (табличний, алгебраїчний, графічний). Основні властивості виробничих функцій.</p> <p>Сукупний, середній та граничний продукт у короткотерміновому періоді: означення, графічний аналіз взаємного розміщення кривих. Закон спадної продуктивності факторів виробництва. Двофакторна виробнича функція. Ізокванта та її властивості. Карта ізоквант. Гранична норма технічного заміщення.</p>	
30	<p>Витрати виробництва</p> <p>Поняття і види витрат. Економічний та бухгалтерський підходи до визначення витрат. Альтернативні витрати. Явні та неявні внутрішні та зовнішні витрати. Економічний та бухгалтерський прибуток.</p> <p>Витрати виробництва у короткотерміновому періоді. Постійні, змінні, сукупні, середні та граничні витрати. Означення, графічний аналіз особливостей взаємного розташування та закономірностей зміни кожного з видів витрат, точки мінімуму та їх взаємне розташування. Закон зростаючих граничних витрат.</p> <p>Витрати виробництва в довготерміновому періоді. Криві довготермінових витрат та їх види. Поняття ізокости: означення, побудова, властивості. Карта ізокост. Рівновага виробника: вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна та економічна інтерпретації. Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства.</p>	2
31	<p>Ринок досконалої конкуренції</p> <p>Поняття ринкової структури. Види ринкових структур та їх ознаки. Характерні риси ринку досконалої конкуренції. Досконало конкурентна фірма та умови її функціонування. Ринковий попит та крива попиту на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції.</p> <p>Сукупний, середній та граничний дохід фірми, їх графічне відображення. Граничний дохід та його співвідношення з лінією попиту на продукцію фірми. Конкурентна стратегія фірми у короткотерміновому періоді. Максимізація прибутку. Дослідження умов прибутковості та збитковості фірми: графічний аналіз впливу ринкової ціни на взаємне розміщення</p>	2

	<p>кривих сукупних витрат, сукупного доходу та прибутку фірми – досконалого конкурента. Ринкова ціна та умови: прибутковості, беззбитковості, збитковості, повного згортання виробництва фірми (графічно).</p> <p>Пропозиція фірми та ринкова пропозиція. Конкурентна стратегія фірми у довготерміновому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції.</p>	
32	<p>Монопольний ринок</p> <p>Модель чистої монополії та її характеристика. Поняття та ознаки. Природні, економічні, адміністративні та правові бар'єри монопольного ринку. Різновиди монополій: відкриті, закриті, природні. Монопсонія.</p> <p>Монопольний ринок у короткотерміновому та довготерміновому періодах. Визначення монополістом ціни та обсягу виробництва (графічна, та алгебраїчна інтерпретація). Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Пропозиція фірми монополіста та особливості її формування. Порівняльний аналіз досконалої конкуренції та монополії. Державне регулювання монопольної діяльності, антимонопольна політика.</p>	2
33	<p>Ринок монополістичної конкуренції</p> <p>Сутність та основні риси ринку монополістичної конкуренції: ознаки та умови функціонування. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Максимізація прибутку. Цінова політика фірми. Короткотермінова та довготермінова рівновага фірми (графічна інтерпретація). Вплив рекламної діяльності на обсяги виробництва та витрати. Економічна доцільність реклами. Суспільна ціна монополістичної конкуренції, порівняльний аналіз з ринком досконалої конкуренції та монопольним ринком.</p>	2
34	<p>Олігополістична структура ринку</p> <p>Олігополія, її сутність та основні ознаки. Показники концентрації ринку. Основні причини існування олігополії. Різноманітність олігополістичних структур, загальна взаємозалежність і складність аналізу поведінки підприємства на ринку. Олігополістичне ціноутворення. Моделі олігополістичного ціноутворення: цінова війна та її наслідки; картель та легальні угоди; таємні та мовчазні змови (лідерство у цінах). Модель ламаної кривої попиту. Ціноутворення за принципом: «витрати плюс...». Основний зміст нецінової конкуренції.</p> <p>Олігополія та економічна ефективність. Науково-технічний прогрес за умов олігополії. Економічні наслідки олігополії.</p>	2

	Державне регулювання олігополії.	
35	<p>Похідний попит</p> <p>Похідний попит. Взаємозв'язок ринку продукту та ринків факторів виробництва. Попит на продукт та попит на фактори виробництва. Вплив різновиду структури ринку продукту на похідний попит. Похідний попит за досконалої конкуренції на ринку продукту та на ринку факторів виробництва. Цінова еластичність попиту на ресурс виробництва. Похідний попит та принцип оплати факторів. Порівняння граничного доходу та граничних витрат товаровиробника при споживанні одного фактора виробництва.</p>	2
36	<p>Ринок праці</p> <p>Праця як фактор виробництва її мобільність. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Обґрунтування рішення про найм. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю.</p> <p>Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку.</p> <p>Обґрунтування вибору робітника щодо праці та відпочинку: інструментарій ординалістської теорії корисності. Особливості ринкової пропозиції праці.</p> <p>Рівновага на ринку праці. Еластичність пропозиції праці для галузей з різною динамікою витрат на виробництво. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. Двостороння монополія і визначення реального рівня заробітної плати.</p>	2
37	<p>Ринок капіталу</p> <p>Капітал як фактор виробництва. Капітал як ресурс тривалого використання форми капіталу. Попит та пропозиція капіталу. Поняття вибору у часі.</p> <p>Споживання та інвестиції. Уподобання у часі. Побудова бюджетного обмеження для випадку вибору обсягів споживання між теперішнім та майбутнім періодами.</p> <p>Оптимальний вибір.</p> <p>Попит та пропозиція капіталу. Вступ до аналізу інвестиційних рішень. Поняття дисконтованої величини. Види процентних ставок. Реальна та номінальна процентні ставки. Рівень дохідності, прибуток на капітал. Поняття теперішньої та майбутньої вартості у прийнятті інвестиційних рішень.</p> <p>Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.</p> <p>Ринок землі. Особливості землі як фактору виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю.</p> <p>Рента. Ціна землі як капіталізована рента.</p>	2

38	<p>Економічна ефективність та добробут.</p> <p>Аналіз ринкової рівноваги. Часткова та загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку. Закон Вальраса. Рівновага в економіці обміну. Поняття загальної рівноваги за Парето. Ефективність та економіка добробуту. Парето – ефективний стан економіки. Теореми суспільного добробуту. Критерії оцінки добробуту: утилітаристський критерій, критерій Роулза, критерій – Хікса. Теорія загальної рівноваги політики в галузі економіки добробуту: ефективність та справедливість.</p>	2
39	<p>Інституціональні аспекти ринкового господарства</p> <p>Позаринкові (зовнішні) ефекти, їх економічний зміст. Поняття про зовнішні ефекти. Суспільні та приватні витрати (вигоди). Податки, що корегують та субсидії. Теорема Коуза-Стіглера. Суспільні блага і суспільний вибір. Поняття суспільних благ. Економічна роль держави у ринковій економіці. Необхідність та причини втручання держави в економічні процеси за ринкових умов. Функції держави. Позитивний (описовий) аналіз поведінки уряду. Застосування теорії суспільного вибору у поведінці уряду. Інституціональні аспекти ринкового господарства. Інституціональна природа сучасної фірми.</p>	2

Семінарські заняття

№№ з/п	Тема заняття та її зміст	Тривалість (годин)
1	Предмет і метод економічної теорії	2
2	Економічна система суспільства	2
3	Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	2
4	Теорія товару і грошей	2
5	Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	2
6	Підприємство та підприємництво в ринковій економіці	2
7	Капітал підприємств, його кругообіг та обіг	2
8	Капітал сфери обігу	2
9	Ринкові відносини в аграрному секторі	2
10	Доходи населення, їх формування та розподіл	2
11	Держава та її економічні функції	2
12	Світове господарство і міжнародні економічні відносини. Економічні аспекти глобальних проблем	2
13	Макроекономічні показники в системі національних рахунків	2
14	Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	2

15	Споживання, заощадження та інвестиції	2
16	Фіскальна політика держави	2
17	Класична модель макроекономічної рівноваги	2
18	Монетарна політика	2
19	Циклічні коливання та економічне зростання	2
20	Макроекономічна політика у відкритій економіці	2
21	Корисність економічного блага. Економічний вибір	2
22	Аналіз поведінки споживача	2
23	Попит та пропозиція	2
24	Теорія еластичності	2
25	Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми	2
26	Витрати виробництва	2
27	Ринок досконалої конкуренції	4
28	Монопольний ринок	2
29	Ринок монополістичної конкуренції	2
30	Похідний попит	2
31	Ринок капіталу	2

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях

№№ з/п	Назва теми та її зміст	Тривалість (годин)
	Економічна система суспільства	
1	Основні напрямки формування сучасних ринкових відносин. Формування державного і ринкового механізмів регулювання економіки.	3
	Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	
2	Ефективність виробництва, її сукупність, економічні та соціальні показники.	3
	Теорія товару і грошей	
3	Інфляція, її суть і причини. Темпи інфляції. Види інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції.	3
	Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	
4	Антимонопольна політика і антимонопольне законодавство. Світовий досвід створення антимонопольного законодавства. Проведення антимонопольної практики. Антимонопольна політика в Україні.	3

5	Капітал підприємств, його кругообіг та обіг Оборотні засоби та їх структура. Показники ефективності використання основного та обігового капіталу.	3
6	Капітал сфери обігу Акціонерно-корпоративний капітал, цінні папери акціонерних товариств. Акції. Облігації. Ринок цінних паперів. Фондова біржа та її функції.	3
7	Доходи населення ,їх формування та розподіл Соціальні аспекти економічних відносин. Рівень та якість життя населення. Прожитковий мінімум. Бідність.	3
8	Держава та її економічні функції Класифікація податків. Бюджетно-податкова система як інструмент економічної політики держави.	3
9	Споживання, заощадження та інвестиції Індуційовані інвестиції. Модель акселератора. Модель взаємодії мультиплікатора-акселератора.	3
10	Фіскальна політика держави Методи управління державним боргом. Рефінансування. Реструктуризація. Боргові свопи. Списання боргу. Державний борг України та можливості його погашення.	3
11	Циклічні коливання та економічне зростання Економічне зростання та економічний розвиток. Державне регулювання економічного зростання. Показники рівня економічного розвитку. Особливості економічного зростання в Україні.	3
12	Безробіття та політика зайнятості Соціальний захист безробітних. Макроекономічні засади політики зайнятості. Особливості ринку праці та стан безробіття в Україні	3
13	Макроекономічна політика у відкритій економіці Модель IS-LM для відкритої економіки та фіксованому валютному курсі. Рівновага моделі IS-LM і вплив на неї грошової, фіскальної та зовнішньоекономічної політики.	3
14	Корисність економічного блага. Економічний вибір Вплив зміни доходу споживача, системи оподаткування, субсидій, квот тощо на положення бюджетної лінії.	6

15	Аналіз поведінки споживача Вплив ефектів за Слуцьким та за Хіксом. Рівняння Слуцького.	6
16	Попит та пропозиція Ринкова ціна та ціна рівноваги, обсяг рівноваги. Механізм встановлення ринкової рівноваги (павутиноподібна модель). Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу, взаємодія змін попиту та пропозиції.	6
17	Теорія еластичності Зв'язок між еластичністю попиту за власною ціною блага та доходом виробника. Еластичність пропозиції. Фактори впливу на еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції за власною ціною блага, еластичність пропозиції за цінами факторів виробництва.	9
18	Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми Границі заміщення факторів. Зміна технології, зміна масштабу у довготерміновому періоді. Постійний, спадний та зростаючий ефект від збільшення масштабу виробництва.	3
19	Витрати виробництва «Нормальний» прибуток як елемент витрат.	3
20	Монопольний ринок Цінова дискримінація. Рівновага фірми-монополіста у довготерміновому періоді. Економічні наслідки та соціальна ціна монополії.	3
21	Ринок монополістичної конкуренції Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції. Поглиблення диференціації продукту позитивні та негативні наслідки.	3
22	Олігополістична структура ринку Дуополя: суть моделей Курно та Бертрана.	6
23	Інституціональні аспекти ринкового господарства Трансакційні витрати. Інститути і інституціональні структури у регулюванні економічної поведінки ринкових суб'єктів. Моделювання економічного розвитку: мікроекономічний аспект.	6

Рекомендована література

Основна

1. Білоцерківець В.В. Методичні вказівки для самостійної роботи з дисципліни «Макроекономіка» для студентів напрямів 6.030502 – економічна кібернетика, 6.030504 – економіка підприємства, 6.030508 – фінанси і кредит, 6.030509 – облік і аудит / В.В. Білоцерківець. - Д.: НМетАУ, 2015. - 25 с.
2. Білоцерківець В.В. Політична економія. Частина I. / В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, В.М. Тарасевич та ін. - Д.: НМетАУ, 2012. – 50 с.
3. Білоцерківець В.В. Політична економія. Частина II. / В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, В.М. Тарасевич та ін. - Д.: НМетАУ, 2012. – 45 с.
4. Білоцерківець В.В. Політична економія. Частина III. / В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, О.В. Летуча та ін. - Д.: НМетАУ, 2015. – 31 с.
5. Білоцерківець В.В. Макроекономіка. Частина I. / В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, В.М. Тарасевич та ін. - Д.: НМетАУ, 2012. – 43 с.
6. Економічна теорія. Макроекономіка: підручн. / В.М. Тарасевич, В.В. Білоцерківець, С.П. Горобець та ін.; За ред. В.М. Тарасевича. – К.: Знання, 2012. – 206 с.
7. Економічна теорія. Мікроекономіка: підручн. / В.М. Тарасевич, В.В. Білоцерківець, С.П. Горобець та ін.; За ред. В.М. Тарасевича. – К.: Знання, 2012. – 206 с.
8. Економічна теорія: Підручник / За ред. В.М. Тарасевича. – Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2005. – 784 с.
9. Економічна теорія: Підручник / За ред. В.М. Тарасевича. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 784 с.
10. Економічна теорія. Політична економія: підручн. / В.М. Тарасевич, В.В. Білоцерківець, С.П. Горобець та ін.; За ред. В.М. Тарасевича. – К.: Знання, 2012. – 206 с.
11. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2006. – 613 с.

Додаткова

1. Агапова Т.А. Макроекономіка: Учебник. 2-е изд., перераб. и доп. / Т.А. Агапова, С.Ф. Серегина. – М.: МГУ, 1999. – 416с.
2. Базилевич В.Д. Макроекономіка. Навчальний посібник / В.Д. Базилевич, Л.О. Баластрик. – К.: Атіка, 2002.
3. Долан Э. Макроекономіка: Пер. с англ. / Э. Долан, Д. Линдсей. – СПб., 1994.
4. Долан Э. Микроэкономика: Пер. с англ. / Э. Долан, Д. Линдсей. – СПб.: Высш. шк, 1994. – 448 с.

5. Дорнбуш Р. Макроэкономика: Пер. с англ. / Р. Дорнбуш, С. Фишер. - М.: Изд-во МГУ: ИНФРА-М, 1997. – 784 с.
6. Косік А.Ф. Мікроекономіка: Навчальний посібник / А.Ф. Косік, Г.Е. Гронтовська. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 416 с.
7. Мочерний С.В. Політична економія: Навч. посібник / С.В. Мочерний. - К.: Знання-Прес, 2002. - 687 с.
8. Мэнкью Н.Г. Макроэкономика: Пер. с англ. / Н.Г. Мэнкью. - М.: Изд-во МГУ, 1994. - 736 с.
9. Основи економічної теорії /За ред. С.В. Мочерного. - К.: Вид. центр «Академія», 2001. - 472 с.
10. Панчишин С.М. Макроекономіка: Навчальний посібник для вузів / С.М. Панчишин. – К.: Либідь, 2005.
11. Щетинін А. І. Політична економія: Підручник / А.І. Щетинін. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 480 с.

Укладачі:

д.е.н., проф.

В.В. Білоцерківець

Завідувач кафедри політичної економії:

д.е.н., проф.

В.М.Тарасевич

Програму затверджено на засіданні НМК за напрямом 6.073 -
"Менеджмент"

протокол № _____ від \" _____ \" _____ року

Голова НМК за напрямом:

к.е.н., доц.

Д.Є.Козенков

Узгоджено:

Начальник навчального відділу:

В.В.Туріщев

3.ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»

1. Предмет економічної теорії.
2. Методологія економічної науки.
3. Функції економічної теорії.
4. Основні етапи розвитку, напрями та школи економічної теорії.
5. Економічні категорії, закони, принципи та моделі.
6. Економічне зростання: суть, види, фактори. Соціально-економічні наслідки економічного зростання.
7. Потреби як рушійні сили економічного розвитку. Види потреб.
8. Економічні ресурси та їх види.
9. Вибір альтернативних можливостей використання ресурсів. Крива виробничих можливостей.
10. Правоохоронні економічні потреби.
11. Суть та структура національної економіки.
12. Поняття та основні риси економічної системи.
13. Економічна система та її компоненти.
14. Класифікація економічних систем.
15. Національні моделі в рамках типових економічних систем.
16. Власність і економічна система.
17. Реформування власності в Україні.
18. Принципи організації ринкової економіки.
19. Сучасні моделі ринкової економіки.
20. Суть адміністративно-командної економіки, причини її розпаду.
21. Способи переходу до ринкової системи.
22. Перехідна (трансформаційна) економіка як система.
23. Економіка України в умовах ринкової трансформації.
24. Натуральна форма суспільного виробництва, умови її виникнення.
25. Товарна форма виробництва, її основні риси.
26. Товар – основний елемент товарного господарства.
27. Еволюція товарного виробництва, його характеристика у сучасних умовах.
28. Суть та функції грошей.
29. Грошові системи та їх типи.
30. Суть, види та функції ринку.
31. Структура сучасного ринку.
32. Поняття ринкової інфраструктури. Основні елементи інфраструктури ринку.
33. Формування ринкової інфраструктури в Україні.
34. Попит. Закон попиту. Крива попиту.
35. Пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції.
36. Рівновага попиту та пропозиції. Механізм їх взаємодії. Ціна рівноваги.
37. Недоліки ринкового механізму.
38. Конкуренція та її роль в ринковій економіці.
39. Домогосподарство в економічній системі суспільства.
40. Фірма – економічний суб'єкт ринкової економіки.

41. Підприємництво, його суть та принципи організації. Основні види підприємницької діяльності.
42. Організаційно-правові форми підприємництва.
43. Управління підприємством в умовах ринку.
44. Економічні суб'єкти в умовах ринкової трансформації економіки України.
45. Витрати виробництва та їх класифікація в ринковій економіці.
46. Прибуток: суть і види.
47. Еволюція ролі держави в економіці.
48. Економічні функції держави в ринковій економіці.
49. Форми та методи державного регулювання економіки.
50. Державні фінансів, їх структура та роль у соціально-економічному розвитку.
51. Державний бюджет і його структура.
52. Концепція формування державного бюджету. Бюджетний дефіцит.
53. Державний борг та його види.
54. Ланки державних фінансів.
55. Видатки державного бюджету та їх класифікація.
56. Характеристика державних цільових фондів.
57. Фіскальна політика та її основні інструменти.
58. Податкова система та принципи її організації.
59. Податки та їх види. Крива А. Лаффера.
60. Суть монетарної політики. Попит на гроші і пропозиція грошей.
61. Основні інструменти монетарної політики.
62. Суть, види та функції сучасних грошей.
63. Механізм функціонування грошового ринку.
64. Банки та банківська діяльність. Основні види банківських операцій.
65. Особливості макроекономічної політики в Україні.
66. Поняття національної економіки та її ознаки.
67. Методологія та способи розрахунку ВВП. Номінальний та реальний ВВП.
68. Методи обчислення ВВП.
69. Система національних рахунків та методологічні принципи її побудови.
70. Поняття макроекономічного аналізу.
71. Сукупний попит та сукупна пропозиція. Умови економічної рівноваги.
72. Споживання і заощадження та їх функції.
73. Інвестиції, їх види.
74. Ринок праці та механізм його функціонування.
75. Попит на працю. Пропозиція грошей.
76. Економічна природа заробітної плати. Організація оплати праці в Україні.
77. Економічна нерівність та державна політика розподілу доходів.
78. Державні інструменти соціального захисту населення.
79. Циклічні коливання ринкової економіки та їх причини.
80. Зайнятість населення. Безробіття та його види.

81. Суть, види та соціально-економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика держави.
82. Основні моделі макроекономічного регулювання національної економіки.
83. Поняття світового господарства та етапи його розвитку.
84. Міжнародна торгівля та її особливості на сучасному етапі.
85. Основні форми міжнародних економічних відносин.
86. Зміст та структура світової валютної системи.
87. Валютний ринок і валютна політика.
88. Валютний курс: суть, види. Характеристика чинників, які впливають на формування валютного курсу.
- 89.93. Поняття економічної глобалізації світу.
- 90.94. Об'єктивні основи та необхідність зовнішньоекономічних зв'язків.
- 91.95. Експортно-імпортний потенціал України.
- 92.96. Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство.
93. Мікроекономіка як складова частина теоретичної економіки.
94. Методологія мікроекономічного аналізу.
95. Поняття корисності в економічній теорії. Сукупна та гранична корисність.
96. Закон спадної граничної корисності.
97. Еквіваріантний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача.
98. Криві байдужості та їх властивості.
99. Рівновага споживача за даних цін і доходу.
100. Лінія "дохід-споживання". Функція Енгеля.
101. Лінія "ціна-споживання" та індивідуальний попит споживача.
102. Ефект заміщення та ефект доходу.
103. Індивідуальний та ринковий попит.
104. Попит, функція попиту.
105. ІЗ. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага.
106. Надлишок споживача і надлишок виробника,
107. Еластичність попиту за ціною.
108. Пряма та перехресна еластичність попиту за ціною.
109. Еластичність попиту за доходом.
110. Взаємозв'язок між ціною та валовим виторгом за різної еластичності.
111. Підприємство як виробничо-ринкова система: мотивація поведінки підприємства.
112. Виробнича функція.
113. Сукупний, середній та граничний продукт.
114. Ізокванта та взаємозамінність факторів виробництва.
115. Гранична норма технічного заміщення.
116. Постійна спадна та зростаюча віддача від масштабу.
117. Ізокоста та рівновага виробника за даних цін на фактори виробництва.
118. Поняття витрат виробництва. Альтернативні витрати.

119. “Економічний” та “бухгалтерський” прибуток.
120. Постійні та змінні витрати у короткостроковому періоді.
121. Граничні витрати. Закон зростаючих граничних витрат.
122. Типовий характер зміни витрат за короткостроковий період.
123. Передні витрати у короткостроковому періоді.
124. Витрати виробництва в довгостроковому періоді.
125. Варіанти технологічного вибору фірми у розробці довгострокової стратегії.
126. Ознаки й умови досконалої конкуренції.
127. Ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції.
128. Рівновага фірми у короткостроковому періоді: визначення оптимальних обсягів виробництва,
129. Пропозиція фірми і галузі у короткостроковому періоді.
130. Рівновага фірми та галузі у короткостроковому періоді.
131. Рівновага фірми та галузі в довгостроковому періоді, механізм її підтримки.
132. Ефективність ринку досконалої конкуренції.
133. Модель “чистої монополії” та її характеристика.
134. Рівновага монополії - вибір оптимального обсягу виробництва і ціни, що максимізують прибуток.
135. Економічні наслідки монополізації галузі. Потреба державного регулювання монополії, антимонопольна політика.
136. Основні ознаки олігополії.
137. Ламана крива попиту на продукцію олігополії.
138. Картель: таємний зговір фірм-олігополістів.
139. Ринкові лідери та аутсайтери. Нецінова конкуренція.
140. Монополістична конкуренція, її ознаки і характеристика.
141. Ринкова поведінка монополістичного конкурента: визначення оптимального обсягу виторгу та цінова політика.
142. Ефективність монополістичної конкуренції.
143. Порівняльна характеристика ринкових структур.
144. Взаємозв'язок ринків продукту та факторів виробництва.
145. Індивідуальний та галузевий попит на фактори виробництва за досконалої конкуренції.
146. Монопольний похідний попит.
147. Похідний попит та принцип оплати факторів виробництва.
148. Попит на працю за умов досконалої конкурентного ринку праці.
149. Пропозиція праці на досконало конкурентному ринку і ринкова ставка заробітної плати.
150. Монополістичний ринок праці.
151. Модель двосторонній монополії на ринку праці.
152. Капітал як фактор виробництва. Попит та пропозиція капіталу.
153. Інвестиційні рішення підприємства; показники теперішньої та майбутньої вартості у прийнятті інвестиційних рішень.

154. Рівновага на ринку капіталу - формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.
155. Особливості формування пропозиції та попиту на землю. Рента.
156. Часткова та загальна рівновага, ефект зворотного зв'язку.
157. Зовнішні (позаринкові) ефекти, їх економічний зміст, необхідність та методи їх державного регулювання.
158. Громадські блага і громадський вибір.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»

1. Предмет і метод економічної теорії та їх тлумачення різними школами.
2. Зародження і розвиток економічної науки.
3. Виробничі можливості та суспільні потреби.
4. Економічні потреби суспільства. Закон зростання потреб.
5. Економічна система: її сутність та структурні елементи.
6. Економічні відносини як спосіб організації економічної системи.
7. Економічні системи, їх типи і еволюція.
8. Власність як економічна категорія та її історичні типи, види і форми.
9. Суб'єкти і об'єкти власності. Форми власності в Україні.
10. Тенденції розвитку відносин власності у світі та Україні.
11. Відносини власності в умовах змішаної економічної системи.
12. Сутність та форми акціонерної власності .
13. Колективна форма власності, її сутність та форми.
14. Матеріальне виробництво та його фактори.
15. Виробництво як джерело задоволення зростаючих потреб суспільства.
16. Товарна форма організації суспільного виробництва та закономірності виникнення товарного виробництва.
17. Товар та його властивості.
18. Характеристика розвиненої форми товарного виробництва.
19. Функціонування товарного виробництва. Характеристика простого товарного виробництва.
20. Гроші та їх функції.
21. Грошовий обіг та його закони.
22. Еволюція грошей. Форми вартості. Сучасна грошова система.
23. Витрати виробництва та їх види.
24. Продуктивні сили та виробничі відносини суспільства.
25. Прибуток як економічна категорія. Фактори, що впливають на норму та масу прибутку.
26. Ціна виробництва. Собівартість і рентабельність.
27. Первісне нагромадження капіталу. Особливості нагромадження капіталу в Україні.
28. Закони ринку. Закон попиту та його функціонування.
29. Конкуренція та її місце в ринковій економіці.
30. Особливості розвитку ринкових відносин в Україні.
31. Закон пропозиції і механізм його дії.
32. Ринок, його функції та закони.
33. Принципи класифікації ринків. Види ринків.
34. Сутність і основні елементи інфраструктури ринку.
35. Банківська система. Позичковий капітал та позичковий процент.
36. Суть підприємництва та його роль у ринковій економіці.
37. Специфіка підприємництва в аграрній сфері.
38. Фермерське господарство як форма підприємництва.

39. Рентні відносини і особливості формування доходів у сільському господарстві.
40. Особливості ціноутворення в аграрному виробництві. Ціна землі.
41. Земельна рента та її сутність.
42. Домогосподарство як суб'єкт ринкових відносин та його роль в економіці.
43. Перетворення грошей на капітал. Загальна формула руху капіталу.
44. Капітал як економічна категорія. Альтернативні теорії капіталу.
45. Капітал підприємства, його кругообіг і обіг.
46. Економічні функції держави та її роль у кругообігу продукту, ресурсів і доходу.
47. Інфляція, її види та соціальні наслідки.
48. Валовий внутрішній продукт та методи його розрахунку.
49. Тіньовий сектор в економіці України і його особливості.
50. Суть і види економічного відтворення.
51. Національний дохід і методи його розподілу .
52. Національне багатство: його складові та проблеми їх відтворення.
53. Розподіл і перерозподіл національного доходу в державі.
54. Економічні кризи та їх причини.
55. Роль державного бюджету в накопиченні і перерозподілі національного доходу.
56. Економічне зростання та його типи і чинники.
57. Натуральна форма організації виробництва. Характеристика натурального господарства.
58. Економічне зростання і економічні цикли.
59. Держава як суб'єкт ринкових відносин.
60. Державне регулювання суспільного відтворення та його форми.
61. Проблеми повної зайнятості та відтворення робочої сили в Україні.
62. Зайнятість та відтворення робочої сили.
63. Неповна зайнятість і безробіття, його види і форми.
64. Економічна система капіталізму вільної конкуренції.
65. Економічна система монополістичного капіталізму.
66. Робоча сила як товар і джерело додаткової вартості.
67. Номінальна і реальна заробітна плата. Прожитковий мінімум та споживний кошук.
68. Заробітна плата як економічна категорія та її форми.
69. Торговельний капітал та джерела його накопичення.
70. Податкова система України. Податки і їх види.
71. Ринок як економічна категорія, суб'єкти і об'єкти ринкових відносин.
72. Соціалістична економічна система, її позитивні та негативні риси.
73. Суперечності одержавленої адміністративно-командної економіки, як причина розкладу соціалістичної системи
74. Світогосподарські зв'язки та форми міжнародних відносин.
75. Доходи домогосподарства та їх розподіл.
76. Проблеми входження України в світове господарство.
77. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Форми і види підприємств в Україні.

78. Глобальні проблеми, їх суть і класифікація.
79. Міжнародне співробітництво і розвиток світового господарства.
80. Предмет мікроекономіки. Мікроекономіка та макроекономіка.
81. Методологія мікроекономіки. Мікроекономічні моделі.
82. Корисність в мікроекономічній теорії. Гранична корисність.
83. Вимір граничної корисності з кардиналістського та ординалістського підходів.
84. Криві байдужості та їх властивості. Карта кривих байдужості.
85. Гранична норма заміщення благ.
86. Оптимум (рівновага) споживача за даних цін та доходу.
87. Лінія “доход-споживання”. Функція Енгеля.
88. Лінія “ціна-споживання”. Побудова лінії індивідуального попиту споживача.
89. Ефект заміни та ефект доходу (Дж. Хіксом).
90. Ефект заміни та ефект доходу для “неякісних” товарів. Парадокс Гіффена.
91. Попит, обсяг і функція попиту.
92. Цінова еластичність попиту.
93. Пряма та перехресна еластичність попиту за ціною.
94. Еластичність попиту за доходом.
95. Взаємозв’язок між ціною та валовим виторгом за різної еластичності.
96. Виробнича функція. Сукупний, середній та граничний продукт.
97. Ізокванти та їх властивості.
98. Взаємозамінність факторів виробництва: гранична норма технічної заміни.
99. Ізокоста і рівновага виробника при незмінних цінах на фактори виробництва.
100. Лінія росту. Віддача від масштабу.
101. Поняття витрат виробництва. Альтернативні витрати. Внутрішні та зовнішні витрати.
102. Прибуток. Економічний та “бухгалтерський” прибуток.
103. Постійні та змінні витрати. Сукупні, середні і граничні витрати у короткостроковому періоді.
104. Залежність між продуктом та витратами у короткостроковому періоді.
105. Витрати виробництва у довгостроковому періоді.
106. Позитивний, негативний та постійний ефект від масштабу у довгостроковому періоді.
107. Сукупний, середній та граничний прибуток.
108. Модель ринку досконалої конкуренції: поняття та основні риси.
109. Рівновага фірми у короткостроковому періоді: два підходи.

110. Граничні витрати і крива пропозиції фірми у короткостроковому періоді.
111. Рівновага галузі у короткостроковому періоді та довгостроковому періоді.
112. Модель “чистої монополії” та її характеристики.
113. Крива попиту на продукцію монополіста та стратегія його поведінки на ринку.
114. Рівновага чистої монополії.
115. Оцінка ефективності чистої монополії з точки зору суспільства.
116. Антимонопольна політика держави.
117. Основні ознаки олігополії.
118. Ламана крива попиту на продукцію олігополії.
119. Методи ціноутворення за умов олігополії.
120. Монополістична конкуренція; сутність, ознаки, визначення ціни і оптимального обсягу виробництва.
121. Порівняльна характеристика ринкових структур.
122. Попит та утворення ціни на фактори виробництва за умов досконалої та недосконалої конкуренції.
123. Попит на працю та рівень заробітної плати.
124. Профспілки та їх роль на ринку праці.
125. Позичковий процент та формування попиту і пропозиції капіталу.
126. Фіксований обсяг пропозиції ресурсу та визначення ренти.
127. Часткова та загальна економічна рівновага.
128. Парето-оптимальність.
129. Суспільні блага і держава.

5. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ,

РЕКОМЕНДОВАНА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ «Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства»

План

1. Суспільне виробництво: зміст, чинники, основні фази та етапи розвитку.
2. Основні економічні проблеми. Потреби та межа виробничих можливостей. Вибір в економіці.
3. Результати виробництва. Суспільний продукт і його структура. Соціально економічний прогрес.

Література:

1. Ватаманюк З., Панчишин С., Ватаманюк О. Вступ до економічної теорії. Курс лекцій. Ч. 1. – Л.: „Новий світ – 2000”, 2004. – 352 с.
2. Дзюбик С.Д., Ривак О.С. Основи економічної теорії: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2006. – 481 с.
3. Економічна теорія: Політекономія. Підручник / За ред. В.Д. Базилевича – 6-те вид., перероб і доп. – К.: Знання, 2007. – 719 с.
4. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. А. А. Чухна. - К.: Вища школа, 2001. - С. 52-66.
5. Економічна теорія: Підручник / За ред. В.М.Тарасевича. - Київ: Центр навчальної літератури, 2006.- С. 33-52.

ДО ТЕМИ “ Теорія товару і грошей ”

План

Перше заняття

1. Форми суспільного виробництва. Натуральне та товарне виробництво.
2. Товар і його властивості. Вартість товару: сутність, форми, чинники.
3. Гроші. Альтернативні погляди на виникнення грошей. Закон грошового обігу.
4. Закон вартості та його функції.

Друге заняття

1. Ринок: сутність, суб'єкти, умови функціонування та функції.
2. Структура та інфраструктура ринку.
3. Ринковий механізм: попит, пропозиція та їх взаємодія.

Література

1. Башнянин Г.И. Политическая экономия. Общая экономическая теория, К.: Знання – Прес, 2002.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання – Прес, 2007. – 719 с.
3. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. А. А. Чухна. - К.: Вища школа, 2001. - С. 48-145, 145-190.
4. Економічна теорія: Підручник / За ред. В. М. Тарасевича. - Київ: Центр навчальної літератури, 2006.- Гл. 4.

ДО ТЕМИ «Капітал підприємств, його кругообіг та обіг. Капітал сфери обігу»

План

1. Сутність і основні елементи економічної системи.
2. Економічні засади докапіталістичних способів виробництва.
3. Капіталізм: сутність та передумови виникнення. Робоча сила як товар. Вартість робочої сили.
4. Капітал: сутність й альтернативні погляди. Обіг та накопичення капіталу.
5. Етапи розвитку капіталізму. Чистий капіталізм.
6. Монополістичний капіталізм.
7. Державно-монополістичний капіталізм.

Література

1. Башнянин Г.И. Политическая экономия. Общая экономическая теория, К.: Знання – Прес, 2002.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання – Прес, 2007. – 719 с.
3. Економічна теорія: Підручник / За ред. В. М. Тарасевича. - Київ: Центр навчальної літератури, 2006.- Гл. 5.
4. Экономика: Учебник. – 3-е изд. перераб. / Под ред. А.С. Булатова. – М.: Юрист, 2002. – 896с.

ДО ТЕМИ «Держава та її економічні функції»

План

1. Господарський механізм: сутність структура, функції, моделі.
2. Економічна політика держави.
3. Сутність та функції фінансів. Структура фінансової системи.
4. Бюджетна система. Фіскальна політика.
5. Податкова система. Податкова політика.

Література

1. Мельник П. В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці. – Ірпінь: Академія державної податкової служби України, 2001. – 362 с.
2. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. А. А. Чухна. - К.: Вища школа, 2001. - С. 449-476.
3. Економічна теорія: Підручник / За ред. В. М. Тарасевича. - Київ: Центр навчальної літератури, 2006.- Гл. 21.
4. Экономика: Учебник. – 3-е изд. перераб. / Под ред. А.С. Булатова. – М.: Юрист, 2002. – 896с.
5. Мочерний С.В. Економічна теорія: навч. посіб.. — Вид. 3-тє, доп. і перероб. — К. : Академія, 2008. — 640с.

1. .

**ДО ТЕМИ «Світове господарство і міжнародні економічні відносини.
Економічні аспекти глобальних проблем»**

План

1. Сутність та основи руху світового господарства. Інтернаціоналізація виробництва.
2. Загальна характеристика основних форм міжнародних економічних відносин. Сутність та етапи розвитку міжнародної інтеграції.
3. Зовнішньоекономічна політика: сутність та види.

Література

1. Економічна теорія: Підручник / За ред. В. М. Тарасевича. - Київ: Центр навчальної літератури, 2006. - Гл. 31.
2. Экономика: Учебник. – 3-е изд. перераб. / Под ред. А.С. Булатова. – М.: Юрист, 2002. – 896с.
3. Мочерний С.В. Економічна теорія: навч. посіб.. — Вид. 3-тє, доп. і перероб. — К. : Академія, 2008. — 640с.
4. Мельник Л.Ю., Макаренко П.М. Економічна теорія: політекономічний контекст: навч. посібник для студ. вищих навч. закл.. — К. : Кондор, 2008. — 524с.

6. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»

Тестові завдання до модулю № 1

1. Яка функція економічної теорії полягає в тому, що вона виступає теоретичним фундаментом розробки економічної політики?
  - А. Пізнавальна.
  - Б. Ідеологічна.
  - В. Практична.
  - Г. Методологічна.
2. Яке з визначень найбільш точно характеризує предмет економічної теорії?
  - А. Вивчення економічних відносин, пов'язаних із виробництвом, обміном, розподілом і споживанням економічних благ.
  - Б. Вивчення економічних законів і форм їхнього прояву.
  - В. Вивчення принципів формування економічної політики.
  - Г. Все наведене.
3. Закон вартості діє:
  - А. У всіх способах виробництва.
  - Б. В межах декількох способах виробництва.
  - В. В межах одного способу виробництва.
4. Який з перерахованих економічних законів діє у всіх способах виробництва?
  - А. Закон грошового обігу.
  - Б. Закон економії часу.
  - В. Закон вартості.
  - Г. Закон феодалної ренти.
5. З наведених положень виділити поняття потреби:
  - А. Це внутрішній мотив, який спонукає до діяльності, що створює конкретні види матеріальних й духовних благ.
  - Б. Виражає відносини між людьми з приводу виробництва й використання вироблених благ та послуг.
  - В. Процес споживання засобів виробництва та робочої сили.
6. Що є об'єктивною підставою необхідності вибору в економіці?
  - А. Бажання економістів та політиків з формування привабливої моделі економіки.
  - Б. Перехід до ринкової економіки.
  - В. Обмеженість ресурсів та безмежність потреб суспільства.
  - Г. Бажання задовольнити потреби людей в повному обсязі.
7. До складу основних економічних ресурсів, за неокласичним підходом, належать:
  - А. Земля, капітал, праця, гроші.
  - Б. Земля, капітал, праця, підприємницькі здібності.
  - В. Земля, капітал, праця, підприємницькі здібності, гроші.
8. Крива виробничих можливостей відображає:
  - А. Максимальний обсяг виробництва при різних комбінаціях факторів виробництва.
  - Б. Оптимальні витрати виробництва.
  - В. Ефективність суспільного виробництва.

- Г. Усе наведене.
Д. Нічого з наведеного.
9. Як графічно буде зображено повну зайнятість ресурсів відносно кривої виробничих можливостей?
- А. В межах кривої виробничих можливостей.
  - Б. За межами кривої виробничих можливостей.
  - В. На кривій виробничих можливостей.
10. Яке з визначень найбільш повно відбиває сутність виробничих відносин?
- А. Відносини між людьми з приводу привласнення економічних благ в умовах рідкості ресурсів.
  - Б. Відносини між людьми з приводу виробництва, розподілу, обміну і споживання продуктів праці.
  - В. Відносини між людьми з приводу купівлі-продажу економічних благ.
  - Г. Відносини між людьми з приводу організації процесу виробництва.
11. Що містять у себе продуктивні сили?
- А. Засоби праці та предмети праці
  - Б. Засоби виробництва та робочу силу.
  - В. Засоби праці та предмети вживання.
  - Г. Засоби виробництва та виробничі відносини.
12. До предметів праці належать:
- А. Земля, сировина та матеріали.
  - Б. Земля, машини, обладнання.
  - В. Земля, машини, обладнання, скот на вигодовуванні.
  - Г. Земля, машини, обладнання, матеріали, електроенергія.
13. Що з нижче перерахованого відноситься до засобів виробництва?
- А. Праця людини.
  - Б. Природні ресурси.
  - В. Верстати, машини й обладнання.
  - Г. Б, В.
  - Д. Все наведене.
14. Підберіть вірну характеристику відносин розпорядження:
- А. Право застосування об'єкта власності відповідно з його призначенням.
  - Б. Право виключного контролю над об'єктом власності.
  - В. Право володіння об'єктом власності.
15. Яке з наведених нижче визначень найбільш повно розкриває економічну сутність відносин власності?
- А. Власність – це єдність економічних та юридичних відносин.
  - Б. Це відносини користування, володіння і розпорядження благами.
  - В. Це відносини з приводу виробництва, розподілу, обміну й споживання економічних благ.
  - Г. Це відносини з приводу привласнення благ.
16. Яке з наведених визначень найбільш повно розкриває юридичний зміст власності?
- А. Відносини між людьми з приводу привласнення матеріальних благ.
  - Б. Відносини людей до матеріальних благ.
  - В. Відносини користування, володіння та розпорядження благом.
  - Г. Відносини між людьми, що закріплені у нормах права.

17. Підберіть вірну характеристику відносин користування:
- А. Право застосування об'єкта власності відповідно з його призначенням.
  - Б. Право виключного контролю над об'єктом власності.
  - В. Право володіння об'єктом власності.
18. Як визначається розмір суспільно необхідного робочого часу?
- А. Витрати робочого часу на виготовлення одиниці товару у суспільно-нормальних умовах.
  - Б. Витрати робочого часу на виготовлення одиниці товару при середній кваліфікації виробника.
  - В. Витрати робочого часу на виготовлення одиниці товару при середній інтенсивності праці.
  - Г. А,В.
19. Визначити основні умови становлення товарного виробництва:
- А. Засоби виробництва належать капіталісту.
  - Б. Робоча сила виступає товаром.
  - В. Економічна відокремленість товаровиробників.
  - Г. Суспільний розподіл праці.
  - Д. А,Б.
  - Є. В,Г.
20. Що таке товар?
- А.Продукт праці, що задовольняє потребу людини.
  - Б. Продукт праці, що задовольняє потребу людини та виробляється для обміну на ринку.
  - В. Продукт, створений для споживання іншими людьми.
21. Визначити форму праці, яка створює вартість товару:
- А. Абстрактна праця.
  - Б. Конкретна праця.
  - В. Усе наведене.
  - Г. Нічого з наведеного.
22. Що таке продуктивність праці?
- А. Витрати робочого часу на виробництво одиниці продукції.
  - Б. Кількість продукції, виробленої в одиницю часу.
  - В. Витрати робочої сили в одиницю часу.
  - Г. А, Б.
23. Вкажіть основні функції грошей.
- А. Міра вартості.
  - Б. Засіб обігу.
  - В. Засіб платежу.
  - Г. Засіб накопичення.
  - Д. А, В.
  - Є. Все наведене.
24. Яку функцію виконують гроші під час сплати робітникам підприємства заробітної плати?
- А. Міра вартості.
  - Б. Засіб обігу.
  - В. Засіб платежу.

- Г. Засіб накопичення.
25. В якій функції виступають гроші в момент продажу товару в кредит?
- А. Засіб платежу.
  - Б. Засіб оборту.
  - В. Міра вартості.
  - Д. Все наведене.
26. Приватизація – це:
- А. Перехід об'єкта у власність місцевих органів влади.
  - Б. Передача майна в оренду з правом наступного викупу.
  - В. Відчуження державної власності на користь приватних осіб.
  - Г. Розподіл частини державної власності серед юридичних осіб.
27. Під виробництвом розуміється:
- А. Процес взаємодії людини і засобів виробництва.
  - Б. Процес взаємодії людини з природою.
  - В. Процес створення матеріальних і нематеріальних благ.
  - Г. Процес витрат робочої сили.
28. Економічна політика – це:
- А. Заходи, спрямовані на вирішення економічних проблем.
  - Б. Конкуренція різних економічних ідей.
  - В. Здатність управляти економічними процесами.
  - Г. Здатність приймати ефективні господарські рішення.
29. Стійкі, сутнісні, постійно повторювані зв'язки між економічними явищами – це:
- А. Поняття.
  - Б. Економічні категорії.
  - В. Економічні закони.
  - Г. Економічна політика.
30. Що з нижче перерахованого відноситься до засобів виробництва:
- А. Праця людини.
  - Б. Гроші.
  - В. Земля.
  - Г. Повітря.
31. Мінова вартість – це:
- А. Витрати мускульної і нервової енергії на виробництво товару.
  - Б. Властивість товару обмінюватися на інші товари у визначених кількісних пропорціях.
  - В. Втілена у товарі суспільна праця.
  - Г. Витрати на виробництво продукції, що несе безпосередньо виробник.
32. Яке з визначень найбільш повно передає сутність продуктивних сил:
- А. Це єдність предметів і засобів праці.
  - Б. Це єдність особистого і речовинного чинників виробництва.
  - В. Це єдність засобів праці, предметів труда і виробничих відносин.
  - Г. Це єдність предметів праці.
33. Економічна категорія — це:
- А. Конкретний прийом пізнання дійсності.

- Б. Форма умовиводу, де на підставі знання про окреме робиться висновок про загальне.
- В. Наукове поняття, що характеризує окремі сторони економічного явища.
- Г. Спосіб, шлях дослідження предмета політичної економії.
- Д. Очищення уявлень про процеси від випадкового, минулого, одиничного і виокремлення в них сталого, стійкого і типового.
34. Який з перерахованих законів є загальним:
- А. Закон грошового обігу.
- Б. Закон вартості.
- В. Закон відповідності виробничих відносин характеру і рівню розвитку продуктивних сил.
- Г. Все зазначене вірно.
35. Яке з названих нижче понять не є категорією економічної теорії:
- А. Власність.
- Б. Товар.
- Г. Праця.
- Д. Фабрика.
- Є. Прибуток.
36. Оберіть суб'єктів власності:
- А. Автомобіль.
- Б. Студент НМетАУ.
- В. Держава.
- Г. Домна.
37. Вкажіть правильне визначення ціни, як економічної категорії:
- А. Грошовий вираз мінової вартості.
- Б. Корисність речі, виражена в грошах.
- В. Грошовий вираз вартості товару.
38. Поділ праці – це:
- А. Практика торгівлі певними товарами у певних місцях.
- Б. Здійснення натурального обміну результатами праці.
- В. Стійке виконання певних видів господарської діяльності окремими економічними суб'єктами.

Тестові завдання до модулю № 2

1. Власник земельної ділянки, який сам її обробляє, не отримує:
- А. Абсолютної ренти.
- Б. Диференційної ренти 1.
- В. Диференційної ренти 2.
- Г. Монопольної ренти.
2. Якій суспільно-економічній формації властиве розширене відтворення:
- А. Капіталістичній.
- Б. Первіснообщинній.
- В. Рабовласницькій.
- Г. Феодалній.
- Д. Аграрній.

3. Різниця в сумі земельної ренти, що утворюється через штучне покращання землі, є:
- Диференційною рентою 2.
  - Диференційною рентою 1.
  - Монопольною рентою.
4. Нагромадження капіталу – це перетворення додаткової вартості в капітал:
- Так.
  - Ні.
  - В залежності від умов пануючої форми господарювання.
5. Кругообіг капіталу не як окремих акт, а як процес, що постійно відновлюється, називається:
- Часом обігу капіталу.
  - Обігом капіталу.
  - Відтворенням капіталу.
6. Загальна форма руху капіталу:
- $\Gamma^* = \Gamma + \Delta\Gamma$.
  - $T - \Gamma - T$.
  - $T - \Gamma - \Delta\Gamma$.
  - $\Gamma - T - \Gamma^*$, де $\Gamma^* = \Gamma + \Delta\Gamma$.
7. Постійний капітал за натурально-речовою формою представлений:
- Предметами праці.
  - Засобами праці.
  - Засобами виробництва.
8. Змінний капітал за натурально-речовою формою представлений:
- Комплектуючими, вузлами, деталями, сировиною.
  - Енергоносіями і сировиною.
  - Коштами на оплату найманої робочої сили.
9. Який з наведених факторів безпосередньо не впливає на норму прибутку:
- Економія на елементах постійного капіталу.
  - Швидкість обігу капіталу.
  - Споживна вартість.
10. За якою формулою визначається норма прибутку (P'):
- $\frac{m}{v} * 100\%$
  - $\frac{m}{c + v} * 100\%$
  - $\frac{P}{c + v} * 100\%$
11. За якою формулою визначається норма додаткової вартості (m'):
- $\frac{m}{v} * 100\%$
  - $\frac{m}{c + v} * 100\%$

$$\frac{P}{c+v} * 100\%$$

- В. $\frac{P}{c+v}$.
12. Яке з визначень найбільш повно розкриває сутність прибутку:
- А. Прибуток – різниця між грошовою виручкою від реалізації продукції та її собівартістю.
  - Б. Прибуток – різниця між ціною продажу продукції та її собівартістю.
  - В. Прибуток – це реалізована підприємством додаткова вартість.
13. На що перетворюються гроші, коли в наслідок їх обігу створюється сума, більша, ніж попередньо вкладена:
- А. На прибуток.
  - Б. На капітал.
  - В. На інвестиції.
  - Г. На заощадження.
14. Різниця в сумі земельної ренти, що утворюється через штучне покращання землі, є:
- А. Диференційною рентою 1.
  - Б. Диференційною рентою 2.
  - В. Абсолютною рентою.
  - Г. Монопольною рентою.
15. Централізована економіка припускає:
- А. Регулювання економічних процесів на основі об'єктивних економічних законів.
  - Б. Регулювання економіки шляхом диктату з боку державних інститутів.
  - В. Змішану систему керування економікою.
  - Г. Жодного з перерахованих вище.
16. Визначте, в якому рядку помилка:
- А. $(c+v+m)$ – вартість продукту.
  - Б. c/v – органічна будова капіталу.
  - В. $(v+m)$ – знов створена вартість.
  - Г. M – додаткова вартість.
17. Визначте, в якому рядку помилка:
- А. $(c+v+m)$ – вартість продукту.
  - Б. c/v – органічна будова капіталу.
  - В. $(c+v)$ – знов створена вартість.
  - Г. m – додатковий продукт.
18. Як правильно розрахувати авансований капітал:
- А. $(c+v)$.
  - Б. $(v+m)$.
  - В. $(m/v)*100\%$.
  - Г. c/v .
19. Оберіть вірне визначення додаткового продукту:
- А. Продукт, який створюється робітником за заробітну плату.
  - Б. Продукт, який створюється робітником у додатковий час.
  - В. Продукт, створюваний всіма робітниками.
  - Г. Продукт, що за своєю вартістю менше прибутку капіталіста.
20. Оберіть вірне визначення необхідного продукту:

- А. Продукт, який створюється робітником та дорівнює його заробітній платі .
  - Б. Продукт, який створюється робітником у додатковий час.
  - В. Продукт, створюваний всіма робітниками.
  - Г. Продукт, що складає прибуток капіталіста.
21. До традиційних (докапіталістичних) систем відносять:
- А. Первіснообщинний, рабовласницький, феодальний лад.
  - Б. Комуністичний, капіталістичний, соціалістичний.
  - В. Чистий капіталізм, монополістичний та державно-монополістичний капіталізм.
  - Г. Ринок, натуральне господарство.
22. Перетворення грошей на капітал відбувається в межах:
- А. Капіталістичного способу виробництва.
  - Б. Рабовласницького ладу.
  - В. Натурального способу господарства.
  - Г. Феодального ладу.
23. Суспільна взаємодія засобів виробництва та найманих робітників з приводу створення нової вартості – це:
- А. Капіталізм.
  - Б. Капітал.
  - В. Виробництво.
  - Г. Товарне виробництво.
24. Яким є капітал, в основу якого покладена властивість робочої сили створювати вартість, більшу за її власну:
- А. Обіговим.
  - Б. Постійним.
  - В. Змінним.
  - Г. Основним.
25. Фізичний знос обладнання – це:
- А. Втрата фізичних властивостей в наслідок експлуатації та під впливом зовнішнього середовища.
  - Б. Поява нової, більш продуктивної та економічної техніки.
  - В. Старіння елементів основного капіталу в наслідок НТП.
  - Г. Все зазначене вірно.
26. Моральний знос обладнання – це:
- А. Втрата фізичних властивостей в наслідок експлуатації.
  - Б. Втрата властивостей під впливом зовнішнього середовища.
  - В. Старіння елементів основного капіталу в наслідок НТП.
  - Г. Все зазначене вірно.
27. Змішана економічна система – це:
- А. Ринкова економіка, яка функціонує на основі взаємодії двох механізмів господарювання: стихійного саморегулювання і свідомого регулювання.
  - Б. Ринкова система з нерегульованим функціонуванням.
  - В. Система, в якій панують різні форми власності.
  - Г. Економічна система, в якій функціонують різні за ступенем конкуренції типи ринкових систем.

28. Активний прояв регулюючої економічної функції держави відбувається на етапі виникнення:
- А. Тиранії, що створює та загострює суперечності.
  - Б. Монополії, яка втручається в механізм саморегулювання і є його наслідком.
  - В. Демократії, яка надає свободи вибору діяльності всім економічним суб'єктам.
  - Г. Тоталітарно-демократичного ладу.
29. До загальних рис змішаної економіки не належать:
- А. Багатоукладність та поліформізм.
  - Б. Взаємодія ринкового саморегулювання, а також державного і громадянського регулювання є невід'ємним компонентом змішаної економіки.
  - В. Абсолютний державний контроль над всіма сферами суспільного життя.
  - Г. Все зазначене належить до загальних рис змішаної економіки.
30. Громадянське регулювання економіки – це:
- А. Прояв гнучкості та цілісності соціально-економічної системи.
  - Б. Взаємодія ринкового саморегулювання, а також державного і громадянського регулювання є невід'ємним компонентом змішаної економіки.
  - В. Діяльність різних суспільних інститутів, утворень (організацій, рухів тощо), що спрямована на вирішення їх завдань та здійснює певний вплив на економічні процеси.
  - Г. Корпоратизація (акціонування) державних підприємств, впровадження конкурентно-ринкових принципів в управління ними.
31. Змішаній економіці не властиві соціальні ознаки:
- А. Досягнення високого рівня життя різних прошарків і верств населення на основі підвищення суспільної продуктивності праці.
  - Б. Пріоритетність розвитку соціальної сфери як сфери виробництва людини.
  - В. Абсолютний державний контроль над всіма сферами суспільного життя.
  - Г. Все зазначене властиве змішаній економіці.
32. Державний лад, що здійснює абсолютний контроль над всіма сферами суспільного життя – це:
- А. Тоталітаризм.
  - Б. Тиранія.
  - В. Демократія.
  - Г. Лібералізм.
33. Однією з яскравих характерних рис тотального управління є:
- А. Проголошення свободи слова.
  - Б. Панування приватної власності.
  - В. Сполучення ринкових та державних методів управління.
  - Г. Вимога загальної рівності.
34. Тотальному управлінню притаманний колективно-механістичний світогляд, що розглядає державу як:

- А. Налагоджений працюючий механізм: "всі люди – гвинтики однієї машини".
- Б. Механізм природної еволюції, де "людина людині вовк".
- В. Гуманістичне суспільство, де "щаслива родина – щаслива країна".
- Г. Всі відповіді вірні.

Тестові завдання до модулю № 3

1. Визначте, який критерій класифікації підприємств за розміром не має сенсу:
  - А. Кількість робітників, працюючих на підприємстві.
  - Б. Продуктивність праці робітників.
  - В. Обсяг виробництва.
2. Визначте, що не відноситься до переваг великого промислового підприємства:
  - А. Можливість комплексного використання сировини і матеріалів.
  - Б. Можливість упровадження НТП.
  - В. Висока мобільність.
  - Г. Низькі витрати на одиницю продукції.
3. Що є джерелом накопичення капіталу:
  - А. Помірність капіталіста щодо споживання.
  - Б. Додаткова вартість, що привласнюється капіталістом.
  - В. Заощадження робітника.
  - Г. Постійний капітал.
4. Яке з перерахованих рівнянь не відображає умови реалізації ССП при простому відтворенні:
  - А. $I(v+m) = IIc$.
  - Б. $I(v+m) = Ic + IIc$.
  - В. $II(c+v+m) = I(c+v) + II(c+v)$.
  - Г. Вірно А, Б.
  - Д. Вірно Б, В.
5. Матеріальною основою і економічною умовою довгострокових циклів є:
  - А. Необхідність поновлення капітальних благ і розв'язання суперечності між саморегулюванням і регулюванням.
  - Б. Поновлення активної частини основного капіталу і міжгалузєва конкуренція.
  - В. Споживчі властивості товарів і внутрішньогалузева конкуренція.
6. Визначити сутність циклічності економічного розвитку:
  - А. Цикл — це явище зовнішнє відносно економічної системи (він має природну, політичну, психологічну заданість).
  - Б. Цикл — це явище, яке внутрішнє властиве економіці.
  - В. Цикл є синтез внутрішніх станів і зовнішніх чинників, що реалізуються при переході від фази до фази.
  - Г. Порушення рівноваги економічної системи.
7. Що таке циклічність економічного розвитку?
  - А. Безперервні коливання економіки.

- Б. Періодичні зльоти і падіння ринкової кон'юнктури.
В. Сукупність економічних явищ і процесів, що складають кругообіг.
8. Матеріальною основою і економічною умовою середньострокових циклів є:
А. Необхідність поновлення капітальних благ і розв'язання суперечності між саморегулюванням і регулюванням.
Б. Поновлення активної частини основного капіталу і міжгалузева конкуренція.
В. Споживчі властивості товарів і внутрішньогалузева конкуренція.
9. Матеріальною основою і економічною умовою короткострокових циклів є:
А. Необхідність поновлення капітальних благ і розв'язання суперечності між саморегулюванням і регулюванням.
Б. Поновлення активної частини основного капіталу і міжгалузева конкуренція.
В. Споживчі властивості товарів і внутрішньогалузева конкуренція.
10. Фаза підйому економічного циклу характеризується наступним:
А. Зростання виробничих запасів.
Б. Зростання обсягів виробництва, заробітної плати, цін та відсотка.
В. Зростання безробіття, зниження обсягів виробництва, рівня цін та відсотка.
Г. Вірно А, Б.
11. Фаза кризи економічного циклу характеризується:
А. Звуження сфер прибуткового застосування грошей, зростання виробничих запасів.
Б. Зростання обсягів виробництва, заробітної плати, цін та відсотка.
В. Зростання безробіття, зниження обсягів виробництва, рівня цін та відсотка.
Г. Вірно А, В.
12. Сукупний суспільний продукт складається з:
А. Національного доходу і фонду відшкодування.
Б. Кінцевого суспільного продукту і фонду накопичення.
В. Валового національного і кінцевого продуктів.
13. Що необхідно відрахувати з сукупного суспільного продукту, щоб залишився національний дохід?
А. Фонд накопичення.
Б. Фонд споживання.
В. Фонд відшкодування.
Г. Фонд розвитку.
14. Що не відноситься до ознак національної економіки:
А. Національна символіка (герб, прапор, гімн).
Б. Економічні зв'язки між суб'єктами економіки на основі суспільного поділу праці.
В. Територіальна визначеність.
15. Економічне зростання розвинених країн базується на:
А. Інтенсивному відтворенні.
Б. Екстенсивному відтворенні.
В. Простому відтворенні.

16. Частина сукупного суспільного продукту, що використовується на заміщення спожитих засобів виробництва, називається:
- А. Фондом відшкодування.
  - Б. Національним доходом.
  - В. Фондом розвитку.
  - Г. Фондом споживання.
17. Фонд нагромадження використовується на:
- А. Розширене і якісне відтворення виробничої і невиробничої сфери.
  - Б. Розширення невиробничої сфери.
  - В. Створення резервних фондів.
18. Вкажіть головний показник (критерій), за яким розрізняють типи економічного зростання:
- А. Рівень розвитку продуктивних сил.
  - Б. Рівень витрат виробництва.
  - В. Добробут населення.
  - Г. Темпи зростання ВВП.
  - Д. Рівень освіченості населення.
19. До факторів економічного зростання не відноситься:
- А. Величина резервних фондів засобів виробництва і предметів споживання
  - Б. Народонаселення країни.
  - В. Територія країни і її природні ресурси.
  - Г. Нагромадження ВВП.
  - Д. Досягнення НТП і їх впровадження у виробництво.
20. У чому полягає відмінність між змінним і обіговим капіталом?
- А. Змінний капітал включає вартість робочої сили і предметів праці, а обіговий – лише робочої сили.
  - Б. Змінний капітал включає лише вартість робочої сили, а обіговий – робочої сили і предметів праці.
  - В. Змінний капітал включає вартість робочої сили, а обіговий – лише предметів праці.
21. Яке з положень найповніше розкриває зміст національного багатства:
- А. Це всі основні фонди країни, що використовуються у виробничій та невиробничій сферах.
  - Б. Це нагромаджені, створені працею минулих та сучасних поколінь матеріальні блага, а також природні ресурси, які є в країні.
  - В. Це вся маса грошей, золотого запасу, іноземної валюти.
25. Чистий внутрішній продукт (ЧВП) — це:
- А. ВВП, зменшений на величину амортизаційних відрахувань.
  - Б. ВВП, збільшений на величину амортизаційних відрахувань.
  - В. Чистий продукт, зменшений на величину непрямих податків на бізнес.
26. Яке визначення національного доходу більш повне та вірне:
- А. Сукупний дохід в економіці, який отримують власники чинників виробництва: праці, капіталу, землі, підприємницького хисту.
  - Б. Це чистий дохід суспільства.
  - В. Національний дохід – це новостворена впродовж року вартість.

27. Який показник найбільш обґрунтовано характеризує ефективність суспільного виробництва в країні:
- А. Фондовіддача.
  - Б. Виробництво національного доходу на душу населення.
  - В. Обидві відповіді вірні.
28. Економічна криза характеризується:
- А. Різким зменшенням обсягів виробництва, яке починається поступово зі звуження ділової активності.
  - Б. Різким збільшенням обсягів виробництва, яке починається поступово з розширення ділової активності.
  - В. Стабільним рівнем виробництва товарів та послуг.
29. Що не є економічним інструментом державного впливу на стримування циклічних коливань?
- А. Бюджетно-податкова політика.
  - Б. Грошово-кредитна політика.
  - В. Повна зайнятість.
  - Г. Вірно А, Б.
30. Укажіть вірну послідовність фаз циклу:
- А. Криза, підйом, депресія, пожвавлення.
  - Б. Депресія, криза, пожвавлення, підйом.
  - В. Криза, депресія, підйом, пожвавлення.
  - Г. Криза, депресія, пожвавлення, підйом.
31. Чим характеризується фаза депресії?
- А. Припиняється падіння виробництва.
  - Б. Зростають виробничі витрати.
  - В. Ціни й заробітна плата досягають мінімального рівня.
  - Г. Знижується споживчий попит.
32. Тривалість "довгих хвиль" в економічному розвитку (цикл Кондратьєва) становить:
- А. 7 - 12 років.
  - Б. 18 - 25 років.
  - В. 50 - 60 років.
  - Г. 100 років.
33. Чим характеризується економічна кон'юнктура на різних стадіях циклу:
- А. Темпами росту ВВП.
  - Б. Рівнем зайнятості.
  - В. Рівнем прибутку підприємців і доходів домогосподарств.
  - Г. Рівнем цін.
  - Д. Темпами інфляції.
  - Є. Все перераховане вірно.
  - Ж. Вірно А, Б, Д.
34. Для фази підйому економічного циклу характерним є:
- А. Зростання виробничих запасів.
  - Б. Зростання обсягів виробництва, заробітної плати, цін, процентної ставки.

В. Зростання безробіття; зниження обсягів виробництва, рівня цін, процентної ставки.

Г. Вірно А, В.

Д. Вірно А, Б.

35. Індикаторами стану економіки, що характеризують фази циклу, є:

А. Темпи зростання ВВП.

Б. Зростання інфляції.

В. Рівень зайнятості.

Г. Все перераховане вірно.

Тестові завдання до модулю № 4

1. Яку з функцій виконує господарський механізм в економічній системі суспільства:

А. Погоджує економічні інтереси суб'єктів господарювання.

Б. Забезпечує максимізацію прибутку виробництва.

В. Встановлює форми розподілу ССП у суспільстві.

2. Визначте, які складові містить в собі бюджетна система України:

А. Державний бюджет та бюджети місцевих органів влади.

Б. Державний бюджет.

В. Державний бюджет, бюджети місцевих органів влади та бюджети федерацій.

3. Що з перерахованого є найбільш прийнятим набором цілей державної економічної політики:

А. Максимізація прибутку, максимізація корисності, стабільність цін.

Б. Забезпечення повної зайнятості, нульової інфляції, загальної економічної рівноваги.

В. Економічне зростання, збереження низьких темпів інфляції, підтримка певного рівня зайнятості.

Г. Контроль над обсягом державних видатків, сукупним попитом і розмірами інвестицій.

4. Економічна політика держави:

А. Формується в результаті взаємодії політичних сил.

Б. Визначається Президентом країни.

В. Формується апаратом виконавчої влади.

Г. Всі відповіді вірні.

Д. Немає вірної відповіді.

5. У яких основних формах здійснюється реалізація економічних функцій держави:

А. Вироблення господарських правових норм.

Б. Забезпечення рівності доходів.

В. Націоналізація економіки.

Г. Демократизація економічного життя суспільства.

6. Дати визначення дефіциту державного бюджету:

А. Сума накопичених державою бюджетних дефіцитів.

Б. Перевищення видатків державного бюджету над надходженнями.

- В. Перевищення надходжень державного бюджету над видатками.
7. Вкажіть умови утворення дефіциту державного бюджету:
- А. Сума активів держави перевищує розміри її зобов'язань.
  - Б. Сума видатків держави перевищує суму надходжень.
  - В. Видатки держави зменшуються.
  - Г. Сума податкових надходжень держави зменшується.
8. Крива А. Лаффера ілюструє зв'язок між:
- А. Ставкою податку та податковими надходженнями до бюджету.
  - Б. Ставкою податку та попитом на товари першої необхідності.
  - В. Ставкою податку та рівнем добробуту в суспільстві.
  - Г. Вірно А, В.
9. До яких економічних наслідків може привести державний борг:
- А. До скорочення виробничих можливостей національної економіки.
  - Б. До зниження рівня життя в країні.
  - В. До перерозподілу національного багатства між членами суспільства.
  - Г. До збільшення сукупних національних прибутків.
  - Д. Усі наведені наслідки можуть мати місце.
10. Вкажіть, що не відноситься до непрямих податків:
- А. Акцизні платежі.
  - Б. Податок на прибуток.
  - В. Податок на додаткову вартість.
  - Г. Митний збір.
  - Д. Вірно А, Б.
  - Є. Вірно А, В, Г.
11. Що входить в компетенцію Центрального Банку?
- А. Тимчасове управління майном клієнта.
  - Б. Грошові операції від імені і за рахунок свого клієнта.
  - В. Розрахунково-касове обслуговування громадян.
  - Г. Проведення заходів грошово-кредитної політики.
12. Умовами надання кредиту є:
- А. Терміновість.
  - Б. Платність.
  - В. Поверненість.
  - Г. Вірно А, Б.
  - Д. Все наведене.
13. До основних форм кредиту відносять:
- А. Банківський кредит.
  - Б. Комерційний кредит.
  - В. Споживчий кредит.
  - Г. Державний кредит.
  - Д. Вірно А, Б, В.
  - Є. Все наведене.
14. Які види операцій може здійснювати Центральний банк, впливаючи на кон'юнктуру грошового ринку:
- А. Емісія грошей.
  - Б. Операції на відкритому ринку.

- В. Встановлення норми резервування та облікової ставки відсотка.
Г. Вірно А, Б;
Д. Все наведене.
15. Вкажіть, що відноситься до непрямих податків:
А. Акцизні платежі.
Б. Податок на прибуток.
В. Податок на додаткову вартість.
Г. Митний збір.
Д. Вірно А, Б.
Є. Вірно А, В, Г.
16. Виробництво суспільних благ фінансує:
А. Підприємства.
Б. Банки та інші організації кредитно-фінансової сфери.
В. Держава.
Г. Домогосподарства.
17. Оберіть основні функції держави:
А. Регіональні функції, функції об'єднань, політичні, ідеологічні.
Б. Загальні функції, змішані функції, економічні функції.
В. Політичні функції, соціальні, ідеологічні, міжнародні, економічні.
18. Світове господарство – це:
А. Сукупність галузей та сфер виробництва.
Б. Сукупність національних економік.
В. Економічна єдність світу.
Г. Територіальний розподіл світу між окремими державами.
19. Правом регулювання грошового обігу в країні наділені:
А. Національний банк України.
Б. Верховна Рада України.
В. Комерційні банки.
Г. Усі банки, включаючи й іноземні.
20. Зосередження виробництва певної продукції в окремих країнах означає:
А. Міжнародну кооперацію.
Б. Економічну інтеграцію.
В. Міжнародну спеціалізацію.
Г. Глобалізацію господарського життя.
21. Найбільш складною формою економічної інтеграції є:
А. Митний союз.
Б. Економічний союз.
В. Валютний союз.
Г. Спільний ринок.
22. Яке з визначень, з точки зору економічної теорії, найточніше відбиває сутність кредиту:
А. Кредит – це передача кредитором вільних грошових і не грошових цінностей у тимчасове користування позичальнику на визначені цілі за певну плату, на певний термін і за певних гарантій.
Б. Кредит – це довіра кредитора позичальнику, на підставі якої в позику в грошах чи товарах надається певна сума капіталу.

- В. Кредит – це сукупність відносин між кредитором і позичальником з приводу тимчасового користування грошима.
- Г. Кредит – це вид банківської позики, за яку позичальник виплачує певну плату.
- Д. Кредит – це вид комерційної позики, за яку позичальник виплачує певну плату.
23. Не можуть розглядатися як доход держави:
- А. Лотерейні виграші.
  - Б. Податки.
  - В. Доходи від підприємницької діяльності.
  - Г. Земельна рента.
24. Що з наведеного не відноситься до основних макроекономічних цілей:
- А. Посилення спеціалізації національних виробників.
  - Б. Стабільне зростання національного обсягу виробництва.
  - В. Високий і стабільний рівень зайнятості населення.
  - Г. Стабільний рівень цін.
25. Хто з зазначених суб'єктів фінансує виробництво суспільних благ:
- А. Фізичні та юридичні особи.
  - Б. Інвестиційні фонди.
  - В. Держава.
  - Г. Банки та інші фінансові установи.
26. Визначте об'єкти державного регулювання:
- А. Попит і пропозиція на контрольних ринках.
  - Б. Економічний цикл.
  - В. Зайнятість населення.
  - Г. Регіональна структура господарства.
  - Д. Грошовий обіг.
  - Є. Усі відповіді правильні.
27. Прямий вплив держави на економіку – це:
- А. Цілеспрямоване регулювання.
  - Б. Адміністративне втручання в економічні процеси.
  - В. Система державних замовлень.
  - Г. Податкове регулювання.
28. Непрямий вплив держави на економіку означає застосування:
- А. Бюджетно-податкових регуляторів.
  - Б. Директивних планів.
  - В. Грошово-кредитних регуляторів.
  - Г. Державні замовлення.
  - Д. Вірно А, В.
  - Є. Вірно Б, Г.
29. Визначити, що не можна віднести до факторів спеціалізації окремих країн в межах міжнародної торгівлі:
- А. Географічне положення.
  - Б. Природні та кліматичні умови.
  - В. Політичний лад.
  - Г. Історичні традиції.

- Д. Вірно А, В.
30. Що таке комерційний кредит:
- А. Кредит у грошовій формі.
  - Б. Кредит у визначеній формі товарів.
  - В. Кредит споживачу з відстрочкою платежу.
  - Г. Міжбанківський кредит.
31. Кількісне обмеження на ввезення чи вивезення товарі – це:
- А. Акциз.
  - Б. Квота.
  - В. Демпінг.
  - Г. Мито.
32. Підберіть вірне визначення поняттю "зовнішньоторгове сальдо":
- А. Частка імпорту в загальному обсязі споживання.
  - Б. Різниця між вартістю експорту та імпорту.
  - В. Продаж товарів за кордоном по цінам, що нижче внутрішніх.
  - Г. Політика, що заохочує або не перешкоджає вивезенню товарів.

Навчальне видання

Білоцерківець Володимир Вікторович

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Тем. план 2016, поз.

Підписано до друку 26.09.2016. Формат 60x84 1/16. Папір друк. Друк плоский.
Облік.-вил. арк. 3,87. умов. друк. арк. 3,84. Тираж 100 пр. Замовлення №

Національна металургійна академія України
49600, Дніпро-5, пр. Гагаріна, 4

Редакційно-видавничий відділ НМетАУ